

LOBBYMEMO

Onderwerp : Lobbymemo
Van : Concernstaf
Aan : SB
Datum : 19 oktober 2020

- Tweede Kamer
 - Notaoverleg verkeersveiligheid
 - Klimaatakkoord gebouwde omgeving
 - Biomassa
 - Leefomgeving
 - Begroting Binnenlandse Zaken
 - Begroting Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
 - Tijdelijke wet verkiezingen covid-19
 - Rondetafelgesprek Opsporing (deel 2: zware en ondermijnende criminaliteit)
 - Hersteloperatie Kinderopvangtoeslagen
 - Notaoverleg Politie
 -
- Stemmingen
- Brussel
- Parlementaire agenda de komende weken
- Lange termijn plenaire vergadering

N.B.: de behandeling van de Begroting Volksgezondheid, Welzijn en Sport is een week verschoven en vindt nu plaats in week 45 (3-5 november).

Tweede Kamer

Notaoverleg verkeersveiligheid

De Commissie Infrastructuur en Waterstaat én minister Van Nieuwenhuizen waren het over één ding eens: verkeersveiligheid staat bovenaan de agenda en met recht. De 661 verkeersslachtoffers in 2019 werden verschillende keren aangehaald als argument dat we er nog niet zijn in Nederland. Over het tempo waarin en de manier waarop de ambitie van nul verkeersdoden bereikt moet worden, verschilden de meningen wel.

Tijdens het Notaoverleg – dat georganiseerd werd zodat er direct moties ingediend konden worden – kwamen de volgende onderwerpen aan bod:

De helmplicht voor snorfietsers, de toelating van lichte elektrische voertuigen (LEVs) en de BSO-bus (voorheen bekend als Stint). Daarnaast namen de woordvoerders de ruimte om enkele losse onderwerpen aan te snijden.

Helmplicht

De eerste spreker Dijkstra (VVD) was stellig over de helmplicht: zijn partij ziet daar niets in. Het verplichtstellen van een helm op de snorfiets is volgens hem een beperking van de vrijheid. Bovendien vreest hij dat mensen bij een helmplicht kiezen voor alternatieve voertuigen, zoals de auto, die mogelijk meer gevaar opleveren in het verkeer.

Postma (CDA) reageerde bits op de argumenten van de VVD. Bij de invoering van de autogordel werd ook gevreesd dat mensen de auto niet meer gingen gebruiken – en nu is het volgens Postma de beste uitvinding voor verkeersveiligheid. De 790.000 snorfietsen die je volgens Dijkstra met de verplichting dupeert rijden volgens Postma lang niet allemaal netjes 25 km per uur, waardoor ze überhaupt een groter verkeersrisico vormen.

Een belangrijk aspect van de invoering van de helmplicht is het feit dat hij er nog niet is. Postma, maar ook Kröger (GroenLinks) en Laçin (SP) vinden het onbegrijpelijk dat er in 21 maanden tijd nog geen stappen zijn gezet door de minister. In januari 2019 heeft de Kamer een motie aangenomen die oproept om zo snel mogelijk een helmplicht voor snorfietsers in te voeren. En ook nu kan de minister nog niet beloven dat het ontwerpbesluit binnen 2 weken aan de Kamer wordt gestuurd. Dat is althans de wens van 5 partijen, die gezamenlijk een motie hiertoe hebben ingediend.

Volgens Dijkstra en Stoffer (SGP) hoeft het niet zo'n vaart te lopen. Zij hechten aan zorgvuldigheid; wat betekent een helmplicht bijvoorbeeld voor het gebruik van deelscooters? Die zijn elektrisch en daarmee een duurzaam alternatief. Maar Stoffer vreest dat mensen die liever hebben dat hun haar goed blijft zitten dan maar de auto pakken. Volgens Postma zijn veel deelscooters als uitgerust met een helmkoffertje en Kröger stelt dat zorgvuldigheid een eufemisme is voor uitstelgedrag.

Minister Van Nieuwenhuizen stelt dat er nog een hoop te regelen is, voordat het ontwerpbesluit kan worden gepresenteerd. De helmplicht wordt ervaren als een ingrijpende maatregel, waar veel kritiek op was. Slechts 7% van de consultatiereacties was positief. Daarom hecht zij er aan dat er een regeling komt die goed uitlegbaar en goed onderbouwd is.

De minister besteedt aandacht aan een 'restcategorie' van voertuigen waar mogelijk een uitzondering voor moet worden gemaakt. Ze presenteert een plaatje met 6 vrijwel identieke voertuigen (fietsen), die toch allemaal tot een andere categorie behoren. Daar was zij zelf ook verbaasd over, dat er nog 60.000 voertuigen in Nederland zijn waar een oplossing voor moet worden gevonden.

"Gelijke monniken, gelijke helmen" is het devies. En daarom is er juridisch nog een hoop te doen.

LEV-kader

Met name Laçin vroeg aandacht voor de toelating van licht elektrische voertuigen (LEVs) op de openbare weg. We lopen hopeloos achter op andere Europese landen, zo stelt hij. Bij LEVs moet je denken aan elektrische steps, maar ook elektrische fietsen, speed pedelecs en bijvoorbeeld de ouderwetse SpartaMet. De outline van het LEV kader komt dit najaar naar de Kamer, antwoordt de minister. De aanpassing van het LEV kader duurt wel een jaar, aldus de minister. LEVs kunnen tot die tijd toegelaten worden via een aanwijzing in het beleidskader bijzondere bromfietsen.

De gegevens rond ongevallen met LEVs worden meegenomen bij de risicoprofielen. Er zal gekeken moeten worden of er een onderscheid gemaakt moet worden als het gaat om deelvoertuigen.

Grotere en zwaardere LEVs vallen onder de regeling van toelating.

Voor elektrische fietsen wordt vastgehouden aan zelfcertificering. Voor de E-step: wordt gekeken naar zelfcertificering en zelfregistratie. Dit wordt in de outline van dit najaar meegenomen.

Laçin vraagt de minister te kijken wat mogelijk is in de bestaande kaders, gelet op het langdurige traject met betrekking tot aanpassing van het LEV kader. De minister brengt de stappen van het traject in kaart bij het LEV kader (dat verwacht wordt in december).

BSO-bus

Er was in het NO veel aandacht was er voor de BSO-bus (Stint), die weer de weg op mag.

De VVD steunde de minister in haar aanpak. Het CDA geeft aan dat dit goed nieuws is voor de kinderopvang. Wel wil het CDA weten waarom swov geen bindend advies heeft gegeven.

Met name Van Aalst (PVV) heeft grote bezwaren. Juist het swov zou leidend moeten zijn voor weer laten rijden BSO bus. Er ligt geen advies van swov, dus dan kan de minister geen besluit nemen om de BSO bus zo de weg op te laten gaan, meent de PVV. De PVV zal hier een motie over indienen.

Kröger koppelde de discussie rond de BSO voor een pleidooi voor 30 km zones rond scholen. Zij zal een motie indienen over het gebruik van 30 km /u als standaard te gebruiken, waarvan dan weer beredeneerd afgeweken kan worden. De moties van PVV en GL werden ontraden door de minister.

Overig

In ieder geval twee losse onderwerpen zijn noemenswaardig.

Postma (CDA) heeft een initiatiefnota geschreven over de aanpak van verkeersshuffers, die zij tijdens het NO aan de minister aanbood. Bij een volgend AO over verkeersveiligheid in november wordt hier verder over gesproken, omdat dan ook de minister van Justitie en Veiligheid aanschuift. De minister zegt in ieder geval toe met een schriftelijke reactie op de initiatiefnota te komen voor het kerstreces.

Andere woordvoerders gaven complimenten aan Postma voor de initiatiefnota en sluiten aan bij het intensiveren van de aanpak van hufferig gedrag. Zo vroeg Laçin of er een hogere subjectieve pakkans moet komen. Zeker, volgens Postma. Als je in de auto stapt moet je het idee hebben dat je in de gaten wordt gehouden. Dat bereiken we met meer staande houdingen, maar ook met slimmere registratie en controle-instrumenten.

De VNG vroeg voorafgaand aan het NO aandacht voor de impulsregeling uit het Strategisch Programma Verkeersveiligheid (SPV) van de minister. In de begroting heeft de minister namelijk een bedrag van 100 miljoen uit deze regeling naar voren gehaald. Op die manier kan worden voldaan aan de grote vraag vanuit gemeenten om te investeren in verkeersveiligheid. Stoffer (SGP) wil graag van de minister weten of dit bedrag niet alleen naar voren wordt gehaald, maar ook wordt aangevuld aan het eind van de impulsregeling.

Wat de minister betreft is dat een zaak voor het volgende kabinet. Als het aan haar ligt – en ze zou terugkomen als minister – dan zou ze in de eerste vijf jaar het volledige budget van 500 miljoen al uitgeven in plaats van in de totale periode van tien jaar. Ze hoopt in ieder geval dat er vanuit alle politieke partijen flink geïnvesteerd zal worden in infrastructuur. Verkeersveiligheid heeft de hoogste prioriteit en daar moet flink geld bij.

De ambitie om het aantal verkeersslachtoffers naar nul te krijgen zal met het huidige bedrag niet worden gehaald, zo antwoordde de minister op Stoffer. Volgens haar zijn alleen infrastructurele aanpassingen niet genoeg en is het ook een kwestie van gedrag.

Er zijn 6 moties ingediend. Op 27 oktober wordt hierover gestemd.

- [Motie van het lid Postma c.s.](#) over het ontwerpbesluit helmplicht snorfiets binnen 2 weken naar de Kamer sturen, ontraden
- [Motie van het lid Stoffer](#) over zo snel mogelijk de snelwegverlichting 's nachts inschakelen, oordeel kamer
- [Motie van het lid Kröger](#) over 30 km/u de standaard maken in de bebouwde kom waar gemeenten onderbouwd van af kunnen wijken, ontraden (gemeenten pakken dit al goed op)
- [Motie van het lid Laçin](#) over de toelating van LEVs zo snel mogelijk te regelen na publicatie van het toelatingskader, oordeel kamer
- [Motie van het lid Van Aalst](#) over de BSO-bus niet als bijzondere bromfiets aan te wijzen, ontraden
- [Motie van het lid Schonis](#) over een wetsvoorstel op te stellen om automobilisten te verplichten overdag verlichting te voeren, ontraden.

Klimaatakkoord gebouwde omgeving

Op 12 oktober debatteerde de Kamercommissie BZK over het klimaatakkoord gebouwde omgeving. Dat dit spannend zou worden voor gemeenten was vooraf duidelijk. De VVD had om een evaluatie gevraagd op het programma aardgasvrije wijken (PAW) en had al in eerdere debatten aangegeven dat ze het programma niet steunden. Ook de SP zit er al lang dubbel in omdat er geen 100% garanties zijn dat de woonlasten niet toenemen voor huurders. In eerdere debatten steunde de SP daarom ook de VVD op dit punt en is met een motie een project in Utrecht om een kookgasleiding te verwijderen en met elektrisch koken de wijk van het gas af te halen tegengehouden.

VNG, IPO en UvW hadden vooraf een stevig signaal naar de Kamer gestuurd. De tweede tranche aardgasvrij wijken (t.w.v. € 90 miljoen) moet doorgaan omdat vele gemeenten met veel moeite een aanvraag hebben ingediend. Maar ook omdat nu wéér uitstellen de projecten helemaal niet meer door kunnen gaan vanwege het sluiten van het komende boekjaar en er een anker van het klimaatakkoord los slaat. Dit zou de inzet van gemeenten op het hele akkoord zwaar onder druk zetten.

Programma aardgasvrije wijken

Koerhuis (VVD) startte het debat en ging er met een gestrekt been in. Geen sprake dat de tweede tranche mocht starten als niet is voldaan aan drie voorwaarden. 1) de minister moet per project aangeven wat de kosten zijn voor rijk en voor gemeenten en wat de CO2 besparing is, 2) de minister moet van ieder project aangeven hoe ze betaalbaar en de woonlastenneutraal zijn en 3) de minister moet per project aangeven hoe haalbaar het is.

Meerdere malen stelde de VVD op te komen voor het volk en dat hun draagvlak belangrijk is. 'Bewoners van proeftuinen zijn proefkonijnen' stelde Koerhuis. Wat de hoon opleverde van D66, GL en CU, de vraag van de PvdA wat de VVD nou wil en van GL of de VVD zich afwendt van het regeerakkoord en het klimaatakkoord. Waarop de VVD citeerde uit het klimaatakkoord en dat weer tot discussies leidde met de minister over de interpretatie.

Tom van der Lee (GL) trok er zeer hard aan om de tweede tranche door te kunnen laten gaan. Hij verweet de VVD: 'U gaat op de stoel van minister zitten. Met deze eisen ondermijnt u het draagvlak, kijk naar wat gemeenten en provincies willen: die willen door.' Wat geen volk is aldus de VVD. Het volk dat de VVD anders wel vergeet bij de enorme huurverhogingen van de laatste jaren, 'over woonlastenneutraliteit gesproken' aldus de SP. Interessant punt was dat veel fracties van mening verschilden wat nu eigenlijk woonlastenneutraliteit is. De PvdA ziet het als onhaalbaar en dat er veel rijksgeld bij moet, de VVD als een absoluut gegeven dat er geen kosten bij mogen komen, de SP koppelt het aan energiearmoede en GL vraagt aan de minister wat het referentiekader is.

Door GL werden ook alle twijfelende fracties keer op keer gevraagd in te stemmen met de start van de tweede tranche. Waarbij de SP en CDA aangaven hiermee te worstelen. De SP verweet de minister een aangenomen motie niet uit te voeren naar de ervaringen van inwoners die betrokken waren in de eerste tranche en vond niet dat hen iets te verwijten valt als ze niet mee zouden gaan met de start van de tweede tranche.

De felle toon en opstelling van de VVD zette andere fracties op scherp en liet hen juist meer de andere kant op leunen. Er werd meer vertrouwen in gemeenten uitgesproken dan in eerdere debatten, dat zij het moeten leren om later te kunnen opschalen (in eerdere debatten was dit punt juist het probleem), zij zorgvuldig omgaan met de kosten voor hun inwoners, draagvlak en de wijze van het organiseren van participatie. Ook de minister sprak zich heel positief uit met het citaat: 'het zou een beetje gek zijn om te veronderstellen dat gemeenten bewoners niet centraal zouden zetten'. Ook wil ze nu niet alsnog de spelregels veranderen door nieuwe eisen te stellen op de aangeleverde informatie zoals de VVD wenste.

De VVD vroeg een Vao aan om een motie in te dienen. Deze worden echter niet gepland vanwege corona dus daarop wilde de fractie uitstel tot het wetgevingsoverleg over de begroting wonen van BZK op 9 november. Hier wilde de minister niet in meegaan, ze wil in de week van 20 oktober de selectie bekend maken van projecten die van start kunnen gaan. Omdat het in de tweede termijn nog steeds niet helder was of hier een Kamermeerderheid voor was kreeg elke fractie de unieke gelegenheid daar kort op in te gaan. De SP en het CDA stemden er ook mee in waarop de VVD alleen kwam te staan. Met deze uitspraak kan de minister snel de selectie bekend maken en eind oktober groen licht geven.

Ander relevante punten uit het debat:

Warmtefonds en subsidies

De langverwachte gebouwgebonden financiering (GGF) komt er niet. Hiermee konden huiseigenaren investeren in duurzame maatregelen en de lening 'overdragen' aan de nieuwe eigenaar. De lening zou formeel op de woning komen te staan en bij verhuizing geen schulden achterlaten bij de vertrekkende bewoner. Hier was de PVV wel verbaasd over: 'GGF is met bombarie gepresenteerd, is nu doodleuk ineens niet mogelijk? Wie heeft dat dan ooit bedacht!', stelde Alexander Kops.

D66, GL en PvdA vreesden dat huiseigenaren op leeftijd of met verhuisplannen niet geneigd zouden zijn te investeren in duurzame warmtemaatregelen. De veelgehoorde argumenten van meer comfort en waardevermeerdering van de woning trekken te weinig mensen over de streep.

De Subsidie energiebesparing eigen huis (SEEH) vond de PvdA maar lastig en vervelend omdat maatregelen pas gesubsidieerd worden als twee maatregelen tegelijk genomen worden. Waarom kan niet één maatregel gesubsidieerd worden? De PvdA wil ook meer handelingsperspectief voor de inwoner die zijn CV nu stuk ziet gaan en niet weet wat verstandig is om te doen. Zowel SP als CDA noemden de *voucher* die in Verenigd Koninkrijk wordt uitgegeven. Daar kan je maximaal 10.000 pond krijgen om de woning te verduurzamen. SP vond het goed omdat huishoudens met het minste geld het hoogste bedrag kregen (middeninkomens krijgen tweederde). Terpstra (CDA) vond het interessant, omdat het een simpele manier is van subsidie verstrekken. D66 vraagt naar de mogelijkheid van de gemeentelijke baatbelasting. GI en CU waren bezorgd dat de ISDE subsidie te weinig budget heeft nu sinds kort huiseigenaren subsidie mogen aanvragen voor hun aansluiting op een warmtenet.

De minister erkent de problematiek maar stelt dat commerciële partijen er geen brood in zien en het juridisch lastig is. Ze rekent erop dat met de uitbreiding van de doelen van het warmtefonds hetzelfde bereikt kan worden. Het gaat niet om het beschikbare geld en de subsidies want er is genoeg geld. Al kan de informatie over de vele subsidies beter en de aanvraag makkelijker. Het gaat volgens de minister om de overdraagbaarheid van de lening. Daartoe ziet zij nog steeds kansen via een rijksbijdrage in het fonds. Ze zal ook kijken naar de gemeentelijke baatbelasting maar geeft al aan dat deze niet geschikt is voor particuliere woningen. Ze raadt gemeenten af dat als alternatief in te zetten voor huiseigenaren.

De informatie naar de inwoner kan beter. De minister reageert vóór het wetgevingsoverleg wonen op 9 november schriftelijk op het Britse voorbeeld en gaat daarbij gelijk in op de mogelijkheden van het subsidiëren van één maatregel. Transitie moet haalbaar, betaalbaar en rechtvaardig zijn. Woonlasten mogen niet stijgen maar ze kan geen garantie geven voor alles en iedereen. Ze verwijst naar natuurlijke verbouwmomenten waar ook niet op de terugverdientijd gelet wordt.

Isolatie en hybride aanpak

Meerdere fracties stelden dat in één keer van het aardgas afgaan niet nodig is. Kleinere stappen moeten ook kunnen door eerst goed te isoleren en een hybride aanpak voor te staan door woningen wel aan te passen maar nog niet gelijk aardgasvrij te worden. CU en D66 willen een stevige isolatiestandaard om te voorkomen dat na een isolatie bij het wel overstappen naar aardgasvrij dat nog een keer gedaan moet worden.

De minister komt met een stevige isolatiestandaard die toekomstgericht is en zal gemeenten een brief sturen dat in de derde tranche en de transitievisie warmte een hybride aanpak ook mag. In één keer overstappen naar aardgasvrij moet natuurlijk wel kunnen, bijvoorbeeld als een warmtenet overstapt naar een duurzame warmtebron.

Bouwbesluit

CU noemde de Greendeal groene daken en het potentieel voor zon op dak. Het bouwbesluit zou moeten worden aangepast zodat het beschikbaar is voor groene daken en zonnepanelen. De SP en de PvdA verweten het kabinet daarbij zwabberbeleid bij het betrekken van de inwoners nu regelingen voor zonnepanelen al weer worden afgebouwd. De minister verwees naar het nationale dakenplan en liet weten dat bij bestaande gebouwen gemeenten de bevoegdheid krijgen om gebruik te kunnen maken van daken.

Bijna energieneutrale gebouwen (BENG)

De VVD was boos dat Amsterdam de strenge BENG eisen hanteert voor nieuwbouw met behulp van de Crisis- en herstelwet, dat hindert het bouwvolume. Of deze toestemming alsnog uit de tranche van CHW gehaald kan worden. De minister begrijpt de zorgen en zal met de gemeente in gesprek gaan. Ze gaf daarbij aan dat gemeenten een eigenstandige bevoegdheid hebben (in het kader van de crisis- en herstelwet in aanloop naar de Omgevingswet). Op het einde van het debat kondigde Koerhuis een motie hierover aan (die voorlopig niet kan worden ingediend). De minister liet weten dat het niet haar voorkeur is om het uit de Crisis- en herstelwet te halen.

Biomassa

De Kamer is zeer verdeeld over nut en noodzaak van biomassa als vervanger van kolen voor het opwekken van elektriciteit. De miljarden subsidies daarvoor worden inmiddels afgebouwd. Biomassa gebruiken voor warmte in de gebouwde omgeving staat ook nog ter discussie. Dit terwijl het klimaatakkoord daar een grote rol aan heeft gegeven. Daarom organiseerde de Kamer hier een hoorzitting over.

De VNG heeft vooraf een position paper opgesteld en naar de Kamer gestuurd dat het niet aan gemeenten is om deze discussie te voeren, (houtige) biomassa tijdelijk moet zijn en de uitstooteisen voor wijkcentrales veel hoger moeten worden.

Voor de hoorzitting waren wetenschappers de 'sector' en maatschappelijke organisaties uitgenodigd. Het leverde wel interessante inzichten op maar totaal geen consensus. Niet onder de wetenschappers maar ook niet onder de natuur- en milieuorganisaties. Het enige punt waar iedereen het over eens was is zo hoogwaardig mogelijk hout gebruiken, in houtbouw sla je in feite CO2 op voor tientallen jaren. De discussie ging echter over wat laagwaardig hout is, of dat niet in het bos moet blijven liggen, het effectief voor het klimaat, waar het vandaan komt en of het wel duurzaam en schoon is.

Nut en noodzaak

Of hout ook nodig is als bron van te verbranden biomassa waren de meningen zeer verdeeld. Universiteit Utrecht, Greenpeace en TKI [Energy](#) dat hout verbranden slechter is dan aardgas en er voldoende alternatieven zijn als je die maar subsidieert zoals *all electric* woningen of aardwarmte. Een nieuw energieakkoord is nodig zei Greenpeace, daarmee is immers bij wind op zee van de grond gekomen. PBL, de Nederlandse vereniging duurzame energie [NVDE](#), Energie NL, Hier Opgewekt en de Hanzehogeschool zeggen echter dat de discussies wel leuk zijn maar er geen alternatieven zijn voor de gebouwde omgeving vóór 2030. Wind en zon kunnen niet aan en uit, biomassa centrales kunnen dat wel. Ook kunnen zij de warmtepiekvraag opvangen die geothermie niet levert in de winter.

Stelt de ene wetenschapper dat ons land veel meer bomen moet planten en we niets moeten verbranden om negatieve emissies te bewerkstelligen, stelt de ander dat na de groei dat bos geen CO2 meer vastlegt en reststromen uit het bos gebruikt kunnen worden. Dat in Scandinavië de voornaamste duurzame bron voor verwarming biomassa is en daar geen verzet tegen is vond de Hanzehogeschool een voorbeeld dat het wel kan. Ook Staatsbosbeheer heeft veel onbruikbaar resthout over elk jaar.

Cascadering

De SER adviseert dat je hout zo hoogwaardig mogelijk moet gebruiken en pas als dat niet meer kan 'afdaalt' naar andere laagwaardigere manieren van verwerking. Dat was gelijk het enige punt waar alle sprekers het mee eens waren. Maar wat dan een laagwaardige reststroom is uit een bos ging iedereen uit elkaar. Staatsbosbeheer zegt na aanplant te moeten uitdunnen, dat hout is ongeschikt voor meubels of houtbouw. Productiebossen in bijvoorbeeld Zweden zijn ook niet geplant voor biomassa, pellets leveren niks op vergeleken met producten aldus Medy van der Laan van Energie-Nederland. De markt wil het zelf dus ook niet anders.

Het laten verrotten levert ook CO2 op aldus de Universiteit Utrecht. Waar GL, PvdD en de universiteit Wageningen vonden dat het juist goed is voor de bodem en biodiversiteit.

Maar genoeg tegenstanders ook tegen productiebossen, wellicht sjoemelen ze met certificaten en de op zich goede Nederlandse eisen en zijn ze sowieso dode akkers van biodiversiteit. Waar anderen dan zeiden niet te geloven dat goed hout naar ons land komt om te verbranden en het een dogmatisch standpunt is.

Duurzaam en schoon

Houtige biomassa verbranden is slecht voor de luchtkwaliteit. Dat voedt de missie van tegenstanders om geen centrales te bouwen in de wijk. De uitstooteisen moeten worden aangescherpt vonden Hier Opgewekt en de NVDE. TKI vond dat biomassa juist niet in de wijken verbrand moet worden maar dat er grote centrales moeten komen. Dan kan je ook gelijk inzetten op het afvangen van koolstofdioxide.

Leefomgeving

Dit AO wordt elk half jaar gepland om allerlei onderwerpen over bodem, lucht en geluid bij elkaar te kunnen vegen. De belangrijkste punten:

Bodem/PFAS

GL vinden dat de bron aanpak verbeterd moet worden, hotspots zoals brandweeroefenterreinen maar ook het gebruik van PFAS in producten waar in zit verboden moeten worden.

De norm uit het tijdelijk handelingskader PFAS wil GL niet versoepelen in het definitieve handelingskader. De SP wil het strenger, D66 eigenlijk ook gezien er nu onderzoeken zijn die aantonen dat PFAS-blootstelling vis voedsel meer gevolgen heeft op het immuunsysteem van kinderen dan gedacht

De VVD is tevreden over het tijdelijk handelingskader en vraagt waar de studie blijft hoe het zo uit de hand heeft kunnen lopen.

De PVV vindt de aanpak van PFAS flauwekul. Niemand gaat eraan dood.

Staatssecretaris Van Veldhoven is van mening dat het tijdelijke handelingskader goed werkt. De evaluatie hiervan loopt nu. Het definitieve handelingskader volgt snel. PFAS in voedsel is de norm van bijgesteld naar aanleiding van een [EFSA-rapport](#).

Schone luchtakkoord/Houtstook

D66, GL en de PvdD vinden dat met 48 gemeenten er te weinig meedoen met het schone luchtakkoord (SLA). Hoe de staatssecretaris er meer meekrijgt is hun vraag. D66 wil dat ze gemeenten actief gaat ondersteunen.

CDA en VVD zien dat de lucht al veel schoner is dan vroeger en willen van de staatssecretaris graag weten wat het gezondheidseffect en milieuwinst per euro zijn van extra maatregelen. Het moet namelijk wel haalbaar en betaalbaar zijn voor het bedrijfsleven vinden ze, gesteund door de PVV.

De PvdD maakt zich zorgen over de slappe inzet van gemeenten op houtstookoverlast. Ze gebruiken de toolkit [houtrook en gezondheid](#) van het RIVM ten behoeve van de aanpak van de overlast van open haarden en houtkachels niet goed. Mensen die overlast ervaren worden door sommige gemeenten weggestuurd met het antwoord dat de voorgestelde aanpak uit de toolkit een vrijwillig advies is. Als het aan de SP ligt volgt bij een stookalert ook een verplicht stookverbod. D66 vindt dat een stap te ver gaan omdat er ook woningen geheel van afhankelijk zijn voor hun warmte en gemeenten geen meetmethode tot hun beschikking hebben. Er is alleen een bevoegdheid op te treden bij overlast. Als ze dat wel hebben wil D66 dat gemeenten de mogelijkheid krijgt filters in schoorstenen te verplichten CDA en VVD gingen op dit punt niet in. De PVV vindt het aanpakken van houtstokers flauwekul.

De staatssecretaris stelt dat in ons land elk jaar 11 duizend mensen vroegtijdig overlijden en 9 maanden korter leven door de luchtkwaliteit. Het doel van het SLA is 50% gezondheidswinst. We zijn op koers dat doel te halen. Steeds meer gemeenten doen mee, inmiddels 54. Plus 11 provincies dus er is zowat een landsdekkende aanpak mogelijk. Ze roept raadsleden op het te agenderen in hun gemeenteraad om ook mee te doen. Op houtstook is de Kamer verdeeld en ze wil het niet verbieden omdat sommige woningen ervan afhankelijk zijn. Aan de meetmethodiek wordt gewerkt. Afgelopen jaar is er 7 keer een stookalert geweest, dat wordt nu geëvalueerd. TNO doet ook onderzoek naar het nut van plaatsen van filters in de schoorsteen en de staatssecretaris kijkt naar mogelijkheden voor gemeenten dat te verplichten. Mensen die overlast ervaren kunnen gemeenten voor de rechter slepen. Waar de PvdD boos over werd omdat een advies om je eigen gemeente te dagen wel een heel slecht perspectief biedt aan omwonenden.

Geluidsoverlast

De VVD stelt dat ons land te klein voor windturbines. Het geluidsniveau moet gemeten worden op ashoogte en niet op de grond. Ook moet de norm worden gekoppeld aan het omgevingsgeluid. D66 verwijst naar een WHO advies om gezondheid zwaarder mee te wegen. Vooral geluidsoverlast in de nacht van rail en wegverkeer moet beter gereguleerd worden door de norm aan te scherpen. Of er een geluidsakkoord kan komen met alle overheden.

De staatssecretaris zal voor de kerst terugkomen op RIVM aanbevelingen om de geluidsnorm in de nacht aan te scherpen. Een geluidsakkoord ziet ze niet zitten, er niet, zoals bij lucht, een deken van geluid over Nederland. Overlast is te lokaal. Ze wil er wel naar kijken als inspanningsverplichting op aandringen van D66 die stelt dat gemeenten niets te zeggen hebben over overlast van Rijkswegen. Bij cumulatie kan je nu al verder gaan dan de regels. De wijze van geluid meten van windturbines wordt niet veranderd.

Asbest

CDA en VVD willen graag dat het asbeststelsel gewijzigd wordt. Waar het asbestfonds blijft vraagt VVD Kamerlid Ziengs.

Op het stelsel gaat de staatsecretaris niet in. In de brief van 26 juni is ze ingegaan op het particuliere en zakelijke fonds. Ze heeft de stichting VHV geld gegeven voor particulieren. Dit fonds, waaruit van 2020 tot en met 2028 leningen kunnen worden verstrekt, is gericht op het maximaal stimuleren van vrijwillige sanering. Eind dit jaar komt er een voortgangsbrief naar de Kamer.

Begroting Binnenlandse Zaken

Woensdag 14 en donderdag 15 oktober werd de begroting van BZK behandeld met minister Ollongren en staatssecretaris Knops. De volle breedte van het beleidsveld kwam voorbij. Omwille van de beknoptheid wordt in dit verslag ingegaan op de financiële positie van gemeenten, herijking, openbaar bestuur, digitalisering en grensoverschrijdende samenwerking. Ander zaken waar over gesproken werd zijn: verkiezingen [dat betrof opmerkingen die ook aan de orde kwamen bij het debat over de Tijdelijke Wet Verkiezingen Covid-19, zie daarom dat verslag elders in dit Memo, red.], democratie, discriminatie, desinformatie en nepnieuws, het rijksvastgoedbedrijf en de rijksdienst.

Financiële situatie gemeenten

Alle partijen spraken over de nijpende financiële omstandigheden van gemeenten, die al niet best waren en waar corona nog eens bovenop komt. Middendorp (VVD) stelde dat Rijk en gemeenten niet tegenover elkaar mogen komen te staan. Hij vond ook dat de OZB niet omhoog zou mogen gaan.

Iedereen is het er over eens dat er iets aan de financiële positie van gemeenten moet worden gedaan, bijvoorbeeld vanwege de gevolgen voor de leefbaarheid, zoals Özütok (GL) stelt. Iedereen erkent ook dat de reeds door het kabinet genomen incidentele maatregelen – zaken als het opschorten van de opschalingskorting, 300 miljoen voor jeugdzorg in 2022, de corona compensatiepakketten – gemeenten lucht geven. Er is wel verschil in fasering. De coalitiepartijen vinden dat structurele oplossingen een zaak van het nieuwe kabinet zijn en dus bij formatie moeten worden geregeld. Het is opvallend dat Van der Molen en Van der Graaf onverfroren zeggen dat wat hen betreft de opschalingskorting definitief van tafel mag; daarover zullen in het voorjaar beslissingen genomen moeten worden. Van der Graaf wil weten of gemeenten een niet-sluitende begroting mogen indienen. Voor Sneller zijn de financiële verhoudingen tussen Rijk en gemeenten aan een nieuwe fase toe; structurele maatregelen zijn nodig, zoals een groter eigen belastinggebied voor gemeenten.

Oppositiepartijen zijn nadrukkelijker op zoek naar ruimere financiering nog in deze kabinetsperiode. Van Raak heeft een amendement ingediend om een miljard voor gemeenten vrij te maken. Ollongren ontraadt het vanwege de wankele dekking. Hij ziet de oorzaak van de huidige malaise in de dualisering, waarna er allerlei decentralisaties door de regering met te weinig geld over de schutting bij gemeenten werden gegooid. De VNG is onderdeel van het probleem. Van Raak schetst de VNG als een verlengstuk van de ministeries in de gemeenten, in plaats van de belangenbehartiger van gemeenten, nota bene betaald door de gemeenten zelf. Kuiken (PvdA) benadrukt de noodzaak nu al de financiële positie van gemeenten te verbeteren, ook met het oog

op de kosten die gemeenten nog moeten maken om de gevolgen van corona, bijv. het stijgend aantal bijstandsuitkeringen, op te vangen. Bisschop ziet door de financiële knelpunten bij gemeenten hun status als meest nabije overheid in het geding komen. Öztürk (Denk) overweegt een motie in te dienen om gemeenten meer budget te geven. Hij ziet dat met decentralisaties niet genoeg geld meekwam en hij huldigt het principe "meer taken is meer knaken".

Minister Ollongren deelt de zorgen van de Kamer over de gemeentefinanciën en ze erkent dat gemeenten het moeilijk hebben. Ze memoreert dat het kabinet al veel heeft gedaan om te helpen. Er is veel overleg over de kwestie met gemeenten en provincies. De huidige situatie betekent ook dat er, als gesproken wordt over uitbreiding van het gemeentelijk takenpakket, nagedacht wordt over de vraag of gemeenten die taken er bij kunnen hebben.

Dit kabinet heeft al het nodige gedaan om gemeenten meer lucht te geven, voor structurele oplossingen is het wachten op het nieuwe kabinet. Ze brengt ook onder de aandacht dat niet alle gemeenten in de problemen zitten. Oplossingen moeten daarom vanuit de inhoud worden gezien.

Herijking Gemeentefonds

Bij de herijking van het gemeentefonds zijn stabiliteit en transparantie van groot belang, aldus Middendorp, net als een eerlijke verdeling tussen grote en kleine gemeenten. Middendorp ziet liever geen herijking dan een slechte. Voor hem staat het sein nu op rood. Hij vraagt de minister wanneer er duidelijkheid komt.

Minister Ollongren antwoordt in haar termijn dat het op dit moment een onderwerp van gesprek is met de VNG. Ze is van plan de Kamer nog dit najaar te informeren over het vervolgproces.

Openbaar bestuur

Middendorp, en ook Sneller, sluiten aan bij een van de conclusies van de Studiegroep interbestuurlijke en financiële verhoudingen over meer gelijkwaardigheid in de financiële verhoudingen. Hij neemt waar dat het krimpbeleid afloopt aan het einde van het jaar en gaat er vanuit dat de minister een stevige voorzet doet voor nieuw regionaal beleid. Hij stelt ook voor dat het programma leefbaarheid en veiligheid, zich niet alleen richt op 16 stedelijke wijken maar dat ook gekeken wordt of er geen dorpen zijn die niet zouden mogen afglijden. Özütok stelt een arbitrageprocedure voor financiële geschillen tussen Rijk en gemeenten voor en een betere verankering van de financiële verhoudingen. Sneller sluit zich bij Özütok aan. Hij ziet een rol voor het CPB of een mechanisme waarbij VNG en Rijk ieder een arbiter aanwijzen, die gezamenlijk een derde vragen. De D66'er vraagt zich hardop af of Rijk en gemeenten in de aanloop naar de formatie niet samen naar de lijst met financiële onderwerpen moeten kijken.

Van der Graaf betoogt dat de menselijke maat voorop moet staan bij overheidshandelen. De overheid moet dienstbaar zijn aan mensen en hen beschermen. Dat gaat niet 'via pixels' maar door persoonlijk contact. Er moet een loket zijn waar mensen met hun vragen terecht kunnen. Ze vraagt de staatssecretaris met de VNG hier voorstellen voor uit te werken en in het voorjaar aan de Kamer voor te leggen.

Minister Ollongren acht arbitrage door een instituut mogelijk binnen de context van gesprekken die het Rijk met gemeenten en provincies voert over beleidswijzigingen waar het conform art. 2 van de Wet Financiële Verhoudingen over budget gaat. Het is een zaak voor de formatie maar ze wil het wel uitwerken.

Voor de formatie moeten er voorstellen klaarliggen over de interbestuurlijke en financiële verhoudingen op de lange termijn. Daar is haar ministerie al mee bezig. Het gaat niet alleen over geld maar ook over de reikwijdte van wetten en regels.

Staatssecretaris Knops gaat in zijn schriftelijke antwoorden in op de oproep van Van der Graaf. Hij herkent de behoefte van burgers aan een duidelijke plek waar men terecht kan met multiproblematiek. We moeten werken als één overheid. Hij vindt het dan ook goed om te verkennen hoe mensen in die gevallen het beste geholpen kunnen worden. De behoefte aan een loketfunctie is ook beschreven in het rapport *Werk aan uitvoering*. Hij neemt deze vraag mee in de verdere uitwerking van de *Werkagenda* voor de uitvoering waaraan hij samen met andere leden van het kabinet, de departementen, de VNG en de uitvoeringsorganisaties aan werkt. Op basis hiervan zal hij komend voorjaar een voorstel indienen.

Volgens Knops moet de overheid er voor alle mensen zijn, het gaat om inclusie. Daarvoor heeft hij een aantal initiatieven genomen als *Allemaal digitaal*, de telefonische *Digihulplijn* en *Tel mee met taal*. Verder zijn er 40 digitale informatiepunten in bibliotheken. Ze zijn een groot succes en er komen er meer. Hij roept in dat verband de medeoverheden op nog eens goed te kijken naar de toegankelijkheid van hun websites voor mensen met een beperking.

Digitalisering

Middendorp vraagt aandacht voor de ontwikkeling van cloud- en datadiensten. Hij roept de staatssecretaris op zelf te gaan doen, maar samen te werken met gebruikers en marktpartijen en kennis en infrastructuur die al bestaan in te zetten. Hij denkt aan Defensie en het CBS.

Volgens Van Otterloo zijn er teveel toezichthouders in het digitale domein en het erge is dat ze niet met elkaar praten. Er moet daarom een gestructureerd overleg tussen deze instanties komen.

Öztürk wil dat alle burgers kosteloos via DigID inzicht moeten kunnen krijgen in de informatie die gemeenten over hen hebben.

Staatssecretaris Knops ziet dat Nederland vanwege de coronacrisis een snelle digitale transformatie doormaakt. Dat kon zo snel omdat er de afgelopen jaren al veel geregeld was. Vanuit die basis wordt verder gebouwd. Hij vindt het, ondanks dat hij er niet over gaat, een goed idee dat de Kamer heeft besloten dat er een vaste commissie digitalisering moet komen. Hij voorziet ook, onder verwijzing naar andere landen in de EU, dat er een bewindspersoon komt met grotere bevoegdheden dan louter coördinerende op het gebied van informatiebeleid.

Knops beantwoordde de vragen van Van Otterloo schriftelijk. Hij meldt dat de toezichthouders in een rondetafelgesprek met de Tijdelijke Commissie Digitalisering [van de Tweede Kamer, red.] hebben aangegeven zich bewust te zijn van de effecten van digitalisering. De Commissie constateert ook in haar rapport dat het belangrijk is om in de komende jaren te bezien of bevoegdheden van toezichthouders zo gebruikt worden dat er geen aandachtsgebieden tussen wal en schip raken. Het is in eerste instantie aan de toezichthouders om hierover met elkaar in gesprek te blijven.

Grensoverschrijdende samenwerking

Paternotte prijst staatssecretaris Knops voor zijn werk de afgelopen jaren. Hij zag dat België vanwege corona de grenzen sloot. Dat kunnen de grensregio's er niet bij hebben, reden zoiets in de toekomst te voorkomen. En is het mogelijk in de grensregio's samen te werken op energiegebied. Is

het mogelijk stroom van een Duits of Belgisch windpark naar Nederlandse kant van de grens te transporteren en omgekeerd?

De staatssecretaris ziet dat digitale ontwikkelingen en thuiswerken kansen biedt aan grensregio's, waar woonruimte genoeg is. Als mensen om hun werk te doen niet meer in de randstad hoeven te zijn, biedt dat perspectieven. De samenwerkingsstructuur met de buurlanden heeft er voor gezorgd dat bij het begin van de coronacrisis snel overlegd kon worden. Hij is het met Paternotte eens dat de afsluiting van de grens met België niet voor herhaling vatbaar is. Afwijkingen van regels of voorzieningen aan de grens zijn echter niet te voorkomen, omdat het de nationale regeringen zijn die ze vaststellen. Hij biedt Paternotte aan met zijn collega van EZK te overleggen over energie-uitwisseling aan beide kanten van de grens. Hij wil graag belemmeringen opheffen, maar dit zijn vaak zaken die stukken ingewikkelder zijn dan op het eerste gezicht lijkt.

Overig

Özütok vraagt wanneer het wetsvoorstel waarin het right challenge wordt geregeld naar de Kamer komt. Ze lanceert ook een voorstel om tot burgerpanels te komen en raakt verwickeld in een lang interruptiedebat met Bosma (PVV), Bisschop (SGP) en Van Raak (SP) die daar niet zoveel in zien. Sneller wil weten wanneer de Wet Politieke Partijen naar de Kamer komt.

In haar schriftelijke beantwoording meldt Ollongren dat ze begin oktober het advies van de Afdeling Advisering van de Raad van State heeft ontvangen. Daar beraadt zich nu op. Na het herfstreces zal ze de Kamer informeren over hoe ze hier gevolg aan geeft.

Tweede termijn

In tweede termijn zijn 22 moties ingediend. Ze zijn [hier](#) te vinden. Het gros van de moties is echter voor gemeenten relevant. Het oordeel van minister en staatssecretaris staat er achter:

- Motie van het lid [Özütok](#) over in voorbereiding op de kabinetsformatie in gesprek gaan met decentrale overheden. Oordeel Kamer;
- Motie van het lid [Özütok](#) over alle overheidscommunicatie toegankelijk maken voor mensen met motorische of zintuiglijke beperkingen. Oordeel Kamer;
- Motie van het lid [Özütok](#) over plekken voor digitale ondersteuning in stand houden. Aangehouden;
- Motie van het lid [Van der Molen](#) over geen verplicht gebruik van eHerkenning. Oordeel Kamer. Oordeel Kamer;
- Motie van het lid [Van der Molen](#) over recht op toegang tot de overheid als beginsel van behoorlijk bestuur. Oordeel Kamer;
- Motie van het lid [Van der Molen](#) over actueel inzicht in de ontwikkeling van de financiële positie van gemeenten. Oordeel Kamer. Ollongren voegt nog toe dat het provinciaal toezicht maatwerk mogelijk maakt, zodat gemeenten hun begroting ook eventueel na 15 november kunnen indienen;
- Motie van het lid [Van der Molen](#) over voorstellen om de opgaven als gevolg van bevolkingsdaling aan te pakken. Oordeel Kamer, nadat de datum waarop Ollongren informatie zou moeten leveren aan de Kamer is aangepast van 1 februari naar 1 mei 2021;
- Motie van het lid [Van der Molen](#) over selectie van aandachtregio's waar de leefbaarheid onder druk staat. Oordeel Kamer;

- Motie van de leden [Paternotte en Sienot](#) over de opwekking en uitwisseling van duurzame energie met de buurlanden mogelijk maken. Aangehouden tot de begroting EZK. Tevoren zal vanuit EZK een brief naar de Kamer worden gestuurd;
- Motie van het lid [Van der Graaf](#) over één centraal fysiek overheidsloket bij gemeenten waar kwetsbare burgers met hun hulpvraag terecht kunnen. Knops neemt de motie over, nadat hij en Van der Graaf het er over eens werden dat het woord 'gemeenten' in de motie niet betekent dat het loket niet bij anderen dan gemeenten ondergebracht kan worden;
- Motie van de leden [Van Brenk en Van Otterloo](#) over blijvend actualiseren van het accres 2022 en verder. Ontraden door Ollongren, omdat besluiten over de toekomst van de opschalingskorting aan het nieuwe kabinet zijn;
- Motie van het lid [Öztürk](#) over overleg met gemeenten over voldoende stapplaatsen voor woonwagenbewoners. Oordeel Kamer;
- Motie van het lid [Öztürk](#) over een kosteloos inzage recht via DigID. Ontraden;
- Motie van het lid [Öztürk](#) over meer middelen vrijmaken voor de Nederlandse gemeenten en deze oormerken voor het sociaal domein. Ontraden door Ollongren, omdat dit soort besluiten aan het nieuwe kabinet zijn.
- Motie van het lid [Krol](#) over nut en noodzaak van het verder professionaliseren van het raadswerk onderzoeken. Oordeel Kamer, mits, zo stelt Ollongren, het niet het doel is het raadslidmaatschap full time te maken;
- Motie van het lid [Krol](#) over tussentijdse gemeentelijke verkiezingen mogelijk maken. De motie wordt aangehouden tot het Algemeen Overleg over de uitvoering van de motie Van den Bosch (VVD) over tussentijdse raadsontbindingen. Voor het zomerreces heeft de minister daar een brief over naar de Kamer gestuurd.

Amendement

Er is één amendement ingediend tijdens de begrotingsbehandeling en het ziet op een aanpassing van het Gemeentefonds:

- 35570-B-7: Amendement van het lid [Van Raak](#) over extra middelen voor het gemeentefonds. Ontraden.

Over de moties wordt op 27 oktober gestemd. Over het amendement en de begrotingswetten wordt gestemd op dinsdag 1 december.

Begroting Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

De behandeling van de begroting van het ministerie van OC&W is opgesplitst in een plenair debat en drie wetgevingsoverleggen. Dinsdag 13 en donderdag 15 oktober sprak de Kamer plenair over de eerste letter van de afkorting: het onderwijs.

Ministers Van Engelshoven en Slob werden aangesproken op de ontwikkelingen van de afgelopen jaren, waarbij ook aandacht was voor de coronacrisis en natuurlijk enkele Kamerleden al een doorkijkje gaven van hun plannen voor de toekomst (na de verkiezingen). Uiteindelijk zijn er 44 moties en 18 amendementen ingediend. Over de moties wordt op 27 oktober gestemd.

Basisonderwijs

In de eerste termijn werd door de verschillende fracties gewezen op het leesonderwijs. Recent internationaal onderzoek had uitgewezen dat 25 procent van de Nederlandse 15-jarigen functioneel analfabeet is. Onder andere Bisschop (SGP) riep de ministers op om de leesvaardigheid te bevorderen. Volgens Rog (CDA) is het herstellen van de afgenomen leesvaardigheid één van de belangrijkste uitdagingen voor de komende jaren. De leesvaardigheid kreeg ook veel aandacht van de VVD, waar Rudmer Heerema pleitte voor een terugkeer naar de basis in het basisonderwijs: veel meer aandacht voor de kernvakken lezen, rekenen en schrijven. Op die manier zouden leraren geen aandacht meer hoeven verspillen aan andere onderwerpen; dit zouden maatschappelijke en culturele instellingen kunnen verzorgen.

Bovendien stelde Heerema (VVD) een complete herziening van het basisonderwijs voor. Vijf dagen per week, jaar na jaar de basisschool doorlopen past volgens hem niet bij de individuele ontwikkeling van kinderen. Hij betoogde een meer flexibel onderwijssysteem, waar je een eigen portfolio meenam door je basisschool, waarbij je niet hoeft te wachten op het volgende schooljaar om naar een volgend niveau te gaan.

Vanzelfsprekend werd bij het basisonderwijs ook stilgestaan bij het lerarentekort, hoewel dit probleem inmiddels hoog op de politieke agenda heeft gestaan. Rog (CDA) stelt de leraar nogmaals centraal in zijn laatste begrotingsbehandeling als Kamerlid. De positie van de leraar is essentieel voor de kwaliteit van het onderwijs, zo stelt hij. De lerarenbeurs moet beschikbaar blijven voor iedere leraar, nu de pot leeg lijkt te zijn. Bovendien moet het loonverschil tussen primair en voortgezet onderwijs eindelijk eens recht worden getrokken, zodat leraren in het primair onderwijs meer salaris krijgen. Ze hebben immers dezelfde opleiding gevolgd.

Van den Hul (PvdA) maakt zich zorgen om de kansenongelijkheid in het onderwijs. “Je postcode bepaalt steeds meer je kansen in het onderwijs,” aldus Van den Hul. Er zijn volgens haar structurele investeringen nodig om kansenongelijkheid tegen te gaan. Kuzu (DENK) vindt dat het onderwijs weer de motor moet zijn van emancipatie. Waar de VVD sprak over ongelijkheid door de coronacrisis, stelde Van den Hul dat de coronacrisis reeds bestaande problemen slechts blootlegt.

Onderwijsbekostiging

Een punt van discussie vormde de bekostiging van het onderwijs. Kwint (SP) wil graag op landelijk niveau meer invloed op de lumpsum (het bedrag waaruit het basisonderwijs wordt bekostigd, red.) en de besteding ervan. Van Meenen (D66) vindt echter bijval voor zijn pleidooi om de lumpsum direct aan scholen te geven, waarna zij kunnen bepalen hoe ze het uitgeven. Heerema (VVD) wil graag dat de afwegingen in het onderwijs op lokaal niveau worden gemaakt, hoewel er nog iets zitten tussen volledige vrijblijvendheid en over elke euro verantwoording afleggen.

Een ander doorn in het oog van Van Meenen is de grote reserves die samenwerkingsverbanden van scholen hebben. Op die manier komt het geld uit de lumpsum niet terecht bij het onderwijs, maar bij de samenwerkingsverbanden. Een motie van hem over het terugvorderen van deze reserves werd ontraden door de minister, maar Van Meenen was niet bereid de motie aan te houden of in te trekken.

Hoger onderwijs

Het woordvoederschap bij de begrotingsbehandeling was door veel partijen verdeeld over twee Kamerleden: één over het primair en voortgezet onderwijs en één over het hoger onderwijs. Een samenvatting van de onderwerpen die besproken werden:

Wiersma (VVD) nam ruim de tijd om zijn plan voor verplichte aandacht voor ondernemersvaardigheden in het hoger onderwijs. In de persberichten voorafgaand aan het debat stelde de VVD nog dat er een verplicht vak moest worden toegevoegd aan alle opleidingen, maar na een interruptie van Paternotte (D66) krabbelde Wiersma terug: het ging om verplicht onderdeel van het onderwijs en niet een verplicht vak. Futselaar (SP) sloot zich aan bij de kritiek van Paternotte. Volgens hem moet de Tweede Kamer zich niet bemoeien met het curriculum "Alles wat wij hier in de Tweede Kamer doen, komt van boven – behalve als je atheïst bent," zo illustreerde hij. Wiersma bracht in dat hij niets wil opleggen, maar vaardigheden aan studenten mee wil geven die zij nodig hebben om zichzelf te ontwikkelen en om aan Nederland bij te dragen.

Doorstroming binnen het hoger onderwijs moet makkelijker worden gemaakt. Op dit moment is er een financiële prikkel om vóór 1 februari te stoppen met een opleiding. Van der Molen (CDA) heeft samen met D66, VVD en ChristenUnie een voorstel om de 1-februarieregeling te verruimen en aan te passen naar 1 september, zodat er meer ruimte is om een opleiding te proberen. Het eerste halfjaar van een studie is juist voor doorstromers belangrijk om te wennen aan het onderwijs. Als dan al vanwege een negatief BSA in februari gestopt wordt, worden er kansen gemist om het recht te trekken in de tijd erna.

Het bindend studieadvies (BSA) moet überhaupt worden aangepast, zo stelt een deel van de Kamer. Niet iedereen is onverdeeld enthousiast. Van der Molen (CDA) vraagt of het einde van het BSA in zicht is, hoewel hij nu nog wel voordelen van het stelsel ziet. De kritiek komt onder andere van Westerveld (GL) die ook met een motie oproep om het BSA te vervangen door een voortgangsadvies. Volgens Westerveld is het onderwijs teveel gericht op rendement van studenten, terwijl de voortgang en ontwikkeling van studenten veel belangrijker moet zijn. Zij vindt de PvdA en de SP aan haar zijde.

Studenten worden zwaar getroffen door de coronapandemie. Paternotte (D66) vreest dat veel van hen studievertraging zullen oplopen en wil voorkomen dat ze in problemen komen met het bindend studieadvies. Er moeten in het algemeen voor studenten "meer wegen worden vrij gemaakt" om hun doel te bereiken.

Futselaar (SP) wijst op de inspanningen van hoger onderwijsinstellingen om digitaal onderwijs aan te bieden en daarnaast zo veel mogelijk fysiek onderwijs te verzorgen. De overheid moet die instellingen een financiële vergoeding geven, zodat zij hun personeel tegemoet kunnen komen, vindt hij.

"We doen de praktisch opgeleiden nog vaak tekort," zegt Van den Berge (GL). Hij wil mbo-studenten meer zeggenschap geven en bepleit een minimumstagevergoeding. Laat ze hun talenten volledig ontplooiën, aldus Van den Berge. Stages zijn essentieel in het mbo en hbo, zegt Kuzu (DENK). Hij vraagt om een actiever bestrijding van stagediscriminatie.

Leenstelsel

Hooggespannen verwachtingen toen GroenLinks aan de eerste termijn begon. Die partij had het plan naar buiten gebracht om iedere 18-jarige een startkapitaal van 10.000 euro te geven. In het debat over de onderwijsbegroting nam Westerveld het podium om dit plan weer te uiten. GroenLinks was volgens Westerveld de eerste partij die terugtrad op haar schreden en pleitte voor het opnieuw invoeren van de basisbeurs in het hoger onderwijs: het leenstelsel had niet gebracht waar men op hoopte. Maar de partij wil een stap verder, want "waarom zouden we een beurs alleen aan studenten geven?" zegt Westerveld. Een beurs voor iedere jongere zorgt er volgens haar voor dat zij zich optimaal kunnen ontwikkelen en kansen kunnen grijpen.

Ook andere partijen zijn van mening dat het leenstelsel een 'kostbare vergissing' was, zoals Van der Molen (CDA) het verwoordde. Een discussie over het opnieuw invoeren van de basisbeurs wordt bij de verkiezingen gevoerd, maar de voorzet is alvast gegeven in dit debat. Kuzu (DENK) wil dat alle jongeren die schulden hebben opgebouwd onder het leenstelsel gecompenseerd worden voor de misgelopen beurs. Ook moeten deze schulden worden kwijtgescholden. Hij heeft hiertoe een motie ingediend.

Reactie minister Van Engelshoven

Hoewel de blokjesverjaardag niet meer is toegestaan, deelt de minister haar inbreng in blokjes in.

Studentsucces en toegankelijkheid

De minister heeft ingezet op studentsucces als tegenhanger van het rendementsdenken dat het onderwijs wordt verweten. Ruimte voor brede ontwikkeling in plaats van hem zo snel mogelijk door de studie te jagen.

De doorstroom van hbo naar universiteit en andersom wordt vergemakkelijkt door 'wisselstroom' en betere onderlinge samenwerking. De mbo'er moet volgens de minister kunnen doorstromen; die doorstroom ziet zij afkalven. Ze is ervan overtuigd dat een aanpassing van de 1-februariregeling leidt tot lagere studie-uitval.

Aanpassingen van het leenstelsel trekken volgens Van Engelshoven een wissel op het DUO. Ze gaat ook niet in op wat er in de eerste termijn over het leenstelsel is gezegd. "Die discussie bewaar ik graag voor de verkiezingsdebatten", aldus de minister. Wel roept ze op de kwaliteitsafspraken bij de discussie ongemoeid te laten.

Over het eventueel compenseren van studenten die onder het leenstelsel vielen is de minister kort: fracties kunnen daarover voorstellen indienen, maar die ziet ze nog niet.

Bekostiging

We hebben onderlinge concurrentie tussen kennisinstellingen een halt toegeroepen, begint de minister. Instellingen zijn gebaat bij stabiele bekostiging, zodat zij minder afhankelijk zijn van studentenaantallen. Die afhankelijkheid zorgde eerst voor de prikkel om zoveel mogelijk buitenlandse studenten aan trekken. Bovendien was dat negatief voor instellingen in krimpregio's. Een bijkomend voordeel is dat stabiele bekostiging zorgt voor meer stabiele contracten voor personeel. De minister is het eens met Futselaar (SP) dat het onwenselijk is dat er zoveel tijdelijke contracten in het hoger onderwijs zijn. 41 procent van het personeel van universiteiten had een tijdelijk contract. Ook in het hoger onderwijs zal dit positief werken op de ervaren werkdruk, die nu

vaak te hoog is. Het voorstel van Van den Hul (PvdA) om werkdrukmiddelen in te zetten zoals in het primair onderwijs is gedaan wordt niet ondersteund door de minister.

Gevolgen coronacrisis

De minister is het eens met Paternotte (D66) dat een goede introductieperiode bijdraagt aan het studentsucces en het studentenwelzijn. Als we volgende zomer het virus onder controle hebben, vindt ze het een goed idee om de huidige eerstejaars nog een keer mee te nemen in de introductieperiode.

Over de gevolgen van studievertraging is de minister niet uitgesproken. Ze wil graag de ruimte houden om aan het eind van dit collegejaar te kijken hoeveel sprake er is van studievertraging door corona. Oppositiepartijen als de SP en de PvdA dringen erop aan om nu al perspectief te bieden aan de huidige studenten, maar de minister beweegt niet mee.

Stages

Aangaande stagediscriminatie citeert Van Engelshoven de Koning uit de troonrede. Het is onaanvaardbaar dat iemand huidskleur of naam nog te vaak bepalend is voor zijn of haar kansen. Bestaande verschillen overbruggen begint bij de bereidheid naar elkaar te luisteren. De bezieling van de minister bij dit onderwerp klinkt duidelijk door in haar betoog. Er is al veel in gang gezet, maar het is nog niet genoeg. De minister noemt verschillende initiatieven om stagediscriminatie tegen te gaan en inclusie in het onderwijs te bevorderen.

Ook moet voorkomen worden dat door het ontbreken van stages studenten nu niet verder kunnen met hun studie. Door de coronacrisis is veel stage uitgevallen, maar er worden ook creatieve oplossingen bedacht. Van den Berge (GL) ziet ook dat er veel wordt bedacht, maar mist deze flexibiliteit bij de overheid zelf. Bij gemeenten en provincies neemt het aantal stageplekken af. De minister erkent dit probleem, maar kan vanuit haar positie geen stageplaatsen tevoorschijn toveren. Binnen de bestaande kaders moet er creativiteit worden gezocht.

Reactie minister Slob

Reflectie

Er is lange tijd ergernis geweest over het weglekken van geld voor het onderwijsachterstandenbeleid. Het vraagstuk is jarenlang bediscussieerd en nu is de verdeling van de middelen eerlijker. Daarin hebben we fundamentele stappen gezet, aldus minister Slob. Ook is de bekostiging van het voortgezet onderwijs opnieuw ingericht, waardoor het eenduidiger is en beter zicht biedt op de lange termijn. Het primair onderwijs volgt snel, dat kan waarschijnlijk deze periode nog worden afgerond.

Docenten zijn in een betere positie geplaatst, enerzijds wat betreft financiële middelen, maar ook wat betreft medezeggenschap en inspraak.

Kwaliteit, kansengelijkheid en lezen

Slob: de kwaliteit van het onderwijs in Nederland is goed, maar het staat ook onder druk. Het doel is tijdens de coronacrisis om kwetsbare kinderen in beeld te houden én ruimte te houden voor hen om wel naar school te gaan, wanneer dat een veilige optie bood. Daarnaast heeft de minister ondersteuning geboden voor devices voor online onderwijs.

Maar we kunnen alle vraagstukken over de kwaliteit niet in één kabinetsperiode oplossen.

Er is versterkt in de voor- en voerschoolse educatie geïnvesteerd. Daar is 170 miljoen voor beschikbaar gesteld en op allerlei plekken ziet de minister dat er nu werk van wordt gemaakt. Ook is er geïnvesteerd in de overgangen tussen scholen en de budgetten voor onderwijsachterstandenbeleid zijn verhoogd.

Van Meenen (D66) pleitte in een interruptie voor wetenschappelijk onderzoek naar wat werkt bij de bestrijding van kansengelijkheid. Kan het ministerie daar een bijdrage aan leveren? Slob wijst op een breed onderzoek dat hiernaar nu gaande is. Hij wil waken voor losse onderzoeken, maar is zeker bereid een en ander aan elkaar te verbinden.

Naar aanleiding van signalen van scholen wil Westerveld (GL) weten of de voorwaarden voor subsidies om kansengelijkheid te bestrijden te strikt zijn. "We kunnen nooit genoeg dien," is de reactie van Slob, maar hij belooft signalen over struikelblokken bij het aanvragen van subsidies te monitoren.

Slob erkent dat de leesmotivatie in Nederland heel erg laag is. Hij vindt dat zorgelijk. Met name in het vmbo ziet hij dat de leesvaardigheid onder de niveaus is die verwacht worden. Daar zit een zwakke plek. De minister grijpt het moment wel aan om te weerspreken dat 25 procent van de 15-jarigen praktisch analfabeet is. Het internationaal onderzoek hanteert andere definities, waardoor de bevinding vooral wijst op moeite met de vaardigheden evalueren en reflecteren. De 15-jarigen hebben moeite met kritisch lezen of begrijpend lezen. Evengoed is het zorgelijk, want die vaardigheid helpt met het meedraaien in de samenleving en bijvoorbeeld om essentiële instructies te kunnen begrijpen.

Lerarentekort

Het lerarentekort voert normaal gesproken de boventoon bij begrotingsbehandelingen, maar vandaag is dat minder. Toch is het nog onverkort een zorg. Slob probeert specifieke informatie te verkrijgen over de huidige stand van het lerarentekort. Dat lijkt de laatste tijd iets te zijn teruggedrongen. Maar met name de vervanging van leraren die uitvallen is een probleem. En een flink deel van de aspirant-leraren stroomt helaas voortijdig uit, zegt Heerema (VVD). Hoe houden we zo veel mogelijk pabo-studenten binnenboord? Dat heeft inderdaad prioriteit, maar minister Slob benadrukt dat toekomstige leraren wel aan de kwaliteitscriteria moeten voldoen.

Kwint (SP) zou graag een massaal offensief zien om mensen die werkloos raken door de coronacrisis tot docent om te scholen, bijvoorbeeld door de lerarenopleiding voor hen te betalen. Er loopt een campagne om nieuwe leraren te werven, zeggen Slob en Van Engelshoven. Het kabinet probeert om WW'ers en zijinstromers het onderwijs binnen te halen.

Moties

Alle ingediende moties zijn [hier](#) te vinden.

- [Motie van het lid Rudmer Heerema](#) over middelen inzetten om aan de verplichting van twee uur bewegingsonderwijs te voldoen. Oordeel kamer
- [Motie van de leden Wiersma en Bruins](#) over ondernemerschapsvaardigheden meenemen in de strategische agenda hoger onderwijs. Oordeel kamer
- [Motie van de leden Wiersma en Paternotte](#) over meer financiële ruimte voor verbetering van de kwaliteit van onlineonderwijs. Oordeel kamer

- [Motie van het lid Westerveld](#) over het Bindend Studieadvies vervangen door een advies dat enkel adviserend is. Oordeel kamer
- [Motie van het lid Van der Molen c.s.](#) over de 1 februari-regeling aanpassen naar een 1 september-regeling. Oordeel Kamer
- [Motie van de leden Futselaar en Van den Hul](#) over compensatie van de generatie studenten die is uitgesloten van de voordelen van een vorm van beurs. Oordeel kamer
- [Motie van het lid Van Meenen](#) over de reserves van de samenwerkingsverbanden onmiddellijk terugvorderen en bestemmen voor het ondersteunen van kinderen en hun leraren. Ontraden
- [Motie van de leden Van Meenen en Westerveld](#) over preventief inzetten van coronageld. Ontraden
- [Motie van de leden Paternotte en Bruins](#) over de effecten van kennismeting. Geen oordeel
- [Motie van de leden Van den Hul en Westerveld](#) over onderzoeken waarom vavo-leerlingen moeite hebben reiskosten vergoed te krijgen. Ontraden

Amendementen

Alle amendementen zijn door de betreffende minister ontraden.

- [Amendement van het lid Van den Berge](#) over extra middelen voor de MBO Card
- [Amendement van het lid Van den Berge](#) over extra middelen voor mbo-stages en leerwerkbanen. Ontraden
- [Amendement van het lid Bisschop](#) over middelen voor gerichte ondersteuning van het vakgebied Nederlands. Ontraden
- [Amendement van het lid Westerveld c.s.](#) over een ov-kaart voor leerlingen in het praktijkonderwijs die de entree-opleiding volgen, ontraden
- [Amendement van het lid Van den Hul c.s.](#) over werkdrukmiddelen voor HBO en WO. Ontraden
- [Amendement van de leden Van den Hul van Van den Berge](#) over het beperken van de schade van de coronacrisis op onderzoekers met veelal tijdelijke contracten. Ontraden
- [Amendement van het lid Kwint](#) over een structurele salarisverhoging voor leraren in het PO en VO, ontraden
- [Amendement van het lid Kwint c.s.](#) over middel voor het dichten van de loonkloof tussen PO en VO, ontraden
- [Amendement van de leden Van den Hul en Westerveld](#) over een solidariteitsfonds voor studenten in mbo, hbo en wo
- [Amendement van het lid Futselaar](#) over extra middelen voor hogescholen en universiteiten in het kader van de coronacrisis
- [Amendement van de leden Kuik en El Yassini](#) over middelen om de MBO Card te behouden. Ontraden
- [Amendement van de leden Van der Molen en Wiersma](#) over middelen voor de internationale neerlandistiek infrastructuur
- [Amendement van het lid Van den Hul c.s.](#) om een gelijkwaardige waardering voor leraren in het voortgezet speciaal onderwijs mogelijk te maken, ontraden
- [Amendement van de leden Van der Molen en Westerveld](#) over middelen voor de nationale Neerlandistiek infrastructuur
- [Amendement van het lid Kwint](#) over een dekking voor extra middelen voor de lerarenbeurs in 2020, ontraden

- [Amendement van het lid Futselaar](#) over middelen voor een tegemoetkoming voor collegegeld
- [Amendement van de leden Bisschop en Westerveld](#) over verlaging van het afbouwpercentage van de aanvullende beurs.

Tijdelijke wet verkiezingen covid-19

De Tijdelijke wet verkiezingen covid-19 (35590) is in iets meer dan een week door de Tweede Kamer gegaan. Na indiening kon de Kamer tot vrijdag 10 oktober vragen stellen. Bij die gelegenheid heeft de VNG per mail zijn opvattingen kenbaar gemaakt. Na ommekomst van de antwoorden door het kabinet in het weekend, werd op woensdag 14 oktober een wetgevingsoverleg gepland met stemmingen op donderdag 15 oktober.

Alle woordvoerders zien de noodzaak deze wet snel het parlement te laten passeren, met het oog op de herindelingsverkiezingen van 18 november, maar ze hebben ook nog zorgen.

In haar termijn wijst minister Ollongren er op dat het kiesrecht van groot belang is voor de democratische rechtsorde. Daarom schrijft de Grondwet voor dat het kiesrecht heel precies wettelijk vastgelegd moet zijn. Om die reden zijn er ook zoveel details geregeld in de Kieswet en nu dus in deze Tijdelijke Wet.

Volmachtstemmen

De Kamer begrijpt dat in deze uitzonderlijke omstandigheden het aantal volmachtstemmen dat iemand mag uitbrengen omhoog gaat van twee naar drie. Maar er worden wel risico's gezien. Snoeren (VVD) roept minister Ollongren op gemeenten op het hart te drukken fraudeverdenkingen serieus te nemen. Bruins (CU) vindt de uitbreiding naar drie volmachtstemmen niet vanzelfsprekend en wil dat dit punt nadrukkelijk wordt betrokken bij de evaluatie. Ook Özütok (GL) is die mening toegedaan.

Ollongren erkent de fraudegevoeligheid van het stemmen per volmacht. Daarom zou ze onder normale omstandigheden nooit het aantal volmachtstemmen uitbreiden. Maar nu wil je niet dat iemand die wegens mogelijke coronaklachten thuis blijft, niet kan stemmen. Daarvoor is de extra volmacht nu geïntroduceerd. Om fraude tegen te gaan zijn er extra beveiligingsmaatregelen getroffen en heeft ze gemeenten gevraagd extra alert op mogelijk misbruik te zijn. Overigens kan niet alles wat in dit wetsvoorstel staat tijdig zijn ingevoerd zijn voor de herindelingsverkiezingen. Ze wijst vooral op de bepalingen over het stemmen per volmacht.

Stemrecht versus coronaregels

De vraag wat zwaarder weegt, het stemrecht of coronaregels waardoor kiezers veilig hun stem uit kunnen brengen, blijkt niet zomaar te beantwoorden. In het wetsvoorstel staan regels opgenomen over hygiënemaatregelen die er op duiden dat de voorzitter van het stembureau kiezers mag weren als ze weigeren zich te conformeren aan de coronamaatregelen over handen desinfecteren en 1,5 meter afstand houden of als uit de vragen over hun gezondheid blijkt dat mensen een potentieel risico vormen.

Van Raak (SP) vindt dat het stemrecht, een grondrecht, boven coronaregels gaat. Ook iemand met corona moet zelf kunnen stemmen, niet via volmacht of anderszins. Je moet creatief zijn om dat

mogelijk te maken: stemmen in tenten, drive through stembureaus of mobiele stembureaus die bij de mensen langs gaan.

Bruins kondigt aan dat hij en zijn fractiegenote Van der Graaf twee amendementen hebben ingediend. Het eerste gaat over de gezondheidscheck. Dat is een advies, maar het kan volgens de CU geen reden zijn iemand de toegang tot het stemlokaal te ontzeggen. Het is geen grond iemand de mogelijkheid te stemmen te ontnemen; ook al omdat een volmachtstem niet voor iedereen een alternatief is. Het andere amendement gaat over het verwijderen van iemand uit het stemlokaal. Het is in de ogen van Bruins niet mogelijk stembureauleden te belasten met een taak waar ze niet voor zijn. Ook Van Otterloo (50+) vindt dat.

De minister benadrukt dat iemand de gezondheidsvragen moet beantwoorden vóór dat hij gaat stemmen. De lijn is dat mensen met klachten thuisblijven. Het is de eigen verantwoordelijkheid van mensen die check uit te voeren. Bij het stembureau hangen die vragen nog eens bij de ingang, maar kiezers zullen er niet naar gevraagd worden. Doel van de check is dat mensen veilig kunnen stemmen. Een verbod op betreden stemlokaal bij klachten is duidelijk, daarom is niet gekozen voor een 'dringend advies'. Dit alles bijeen brengt haar ertoe het amendement van Bruins en Van der Graaf terzake te ontraden.

Ze is ook van mening dat het nagenoeg niet zal voorkomen dat iemand uit het stembureau verwijderd zal moeten worden omdat hij of zij weigert de hygiëneregels op te volgen. Als iemand zijn handen niet wil desinfecteren, kan hij wegwerphandschoenen krijgen. Als iemand dat ook niet wil, kan hij toch stemmen, waarna het stemhokje gedesinfecteerd wordt. Pas als iemand overal maling aan heeft, kan hij uit het stemlokaal gezet worden, als ultimum remedium. In de ogen van de minister is dat een werkbare en noodzakelijke verantwoordelijkheid voor de voorzitter van het stembureau. De voorzitter kan daarbij rekenen op ondersteuning via de burgemeester. Bruins constateert dat de beschrijving van de gezondheidscheck niet in de wet staat. Hij is nog niet overtuigd.

Stembureaus

Zijn de stembureaus wel goed toegankelijk? Kunnen met de coronaregels ook mensen met een beperking stemmen? Dat zijn veelvuldig gestelde vragen. Snoeren vroeg er naar. Van Otterloo stelt voor de rustige uren te reserveren voor kwetsbaren mensen. Özütok breekt een lans voor mensen met een beperking: de minister moet zich er voor inzetten dat zij vrij en eerlijk kunnen stemmen. Zij heeft er moeite mee dat er stembureaus komen die niet voor iedereen toegankelijk zijn, bijvoorbeeld in verpleeg- en verzorgingshuizen. Het kabinet heeft voorgesteld de transparantie van het democratisch proces te borgen door in deze locaties waarnemers te plaatsen. Dat vindt Özütok niet zo'n goed idee.

Ollongren heeft gekozen voor stembureaus met beperkte toegankelijkheid omdat op die manier inwoners van verzorgingshuizen de mogelijkheid hebben veilig te kunnen stemmen. Op die stembureaus zullen waarnemers aanwezig zijn om toch tot de vereiste transparantie van het stemproces te komen. Ze begrijpt van Otterloo's voorstel de rustige uren te reserveren voor ouderen en kwetsbaren. Je kunt echter op die momenten geen andere kiezers weigeren en je kunt ook niet vaststellen wat iemands leeftijd is of dat iemand kwetsbaar is. Daarom is het geen goed idee, hoewel ze wel vindt dat verspreid stemmen over de dag gestimuleerd moet worden.

De Kamer maakt zich ook zorgen over de leden van het stembureau. Zijn er wel genoeg? Moet er geen extra inspanning verricht worden om meer mensen te werven als lid van het stembureau, of

als waarnemer? Snoeren en Bisschop (SGP) stellen vragen of dat gaat lukken. Kuiken (PvdA) stelt voor de mensen nu al te vragen die op de reservelijst voor het stembureaulidmaatschap staan. Mogelijk dat ook thuiswerkende ambtenaren geworven kunnen worden. Sneller (D66) onderschrijft dat punt. Hij stelt ook voor rijksvastgoed ter beschikking te stellen als locatie voor een stembureau. Van Raak stelt voor mensen die vrijwilliger in een stembureau willen zijn, een dag vrij te geven. Öztürk juicht de campagne om meer jongeren voor het stembureau te werven toe en oppert dat een hogere vergoeding daarbij zal helpen. Ollongren wijst de Kamer er op dat het over 77.000 vrijwilligers gaat, waarbij behoorlijk wat 'reguleren' niet beschikbaar zijn, omdat zij tot de risicogroep behoren. Er komt daarom een landelijke wervingscampagne voor vrijwilligers en stemmentellers. De minister juicht het toe als leden van een stembureau een vrije dag krijgen. Ze gaat er echter niet over: het is een zaak van werkgevers en -werknemers.

Van Raak maakt zich zorgen over het aantal stembureaus omdat hem geluiden bereiken van gemeenten die minder stembureaus willen openen, vooral in wijken waar de opkomst niet al te hoog is. Dat is naar zijn mening volkomen het verkeerde signaal. Ook Özütok wil waarborgen van de minister dat gemeenten voldoende stemlokalen inrichten.

Minister Ollongren zal de Kamer in november informeren over het aantal stembureaus, dat tenminste gelijk zal blijven. Gemeenten zijn al vroeg begonnen met de voorbereidingen op de komende verkiezingen. Zij kwamen er op uit dat er meer stemlokalen nodig zijn. Daarom heeft zij in september ruim €30 mln. extra ter beschikking gesteld. Er komt ondersteuningsteam van het ministerie om gemeenten die dat willen te ondersteunen. Dat kijkt ook naar creatieve oplossingen zoals Van Raak voorstelt. Ze antwoordt Bisschop dat er op grond van de wet geen bezwaren zijn tegen het inrichten van een stemlokaal in een kerk.

Spreiden van het stemmen

Van Otterloo is voor openstelling van de stembureaus voor meerdere dagen als dat helpt om de opkomst van stemmers zodanig te spreiden, zodat het met het oog op de coronaregels niet te druk wordt. Ook Kuiken (PvdA) vindt verspreid stemmen een goed idee, net zoals Sneller en Özütok. Sneller bepleit spreiding over meerder dagen en over de dag zelf. Öztürk (Denk) vindt, en dat heeft hij al vaker voorgesteld, dat we van de vaste woensdag als verkiezingsdag af moeten en naar een dag in het weekend moeten gaan. Terpstra (CDA) stelt voor stemmen per brief mogelijk te maken.

De minister snapt dat voorstellen om de verkiezingen te spreiden, per brief te stemmen of om op een andere dag te stemmen, ideeën zijn om de opkomst te bevorderen. Ze wil er naar kijken, maar ze vraagt de Kamer de voorstellen goed te doordenken. Ze hebben namelijk niet alleen gevolgen voor verkiezingsdag zelf maar ook, vanwege allerlei wettelijke termijnen van bijv. de kandidaatstelling, voor het voorbereidende proces.

Begin november zal de minister de Kamer nader informeren over de mogelijkheden van stemmen per brief. Ze meldt ook dat het al genoemde extra bedrag van ruim €30 miljoen dat ze met de VNG is overeen gekomen, betrekking heeft op verkiezingen die op één dag worden gehouden. Als daar verandering in komt, heeft dat financiële consequenties, doordat stembureaus langer beschikbaar zijn en daarmee de leden van het stembureau. Ook stijgen de kosten doordat de stemformulieren langer bewaard en beveiligd moeten worden. Dat brengt ze in november in beeld. Ze houdt vast aan de traditie om op woensdag te stemmen en ze is niet van zins te schuiven naar het weekend.

Evaluatie

Snoeren wil een evaluatie van de wet zo snel mogelijk na de herindelingsverkiezingen in november. Hij werd daarin bijgevallen door andere leden.

De minister beaamt dat de herindelingsverkiezingen geëvalueerd zullen worden. Ze zegt Snoeren toe dat de evaluatie voor het einde van het jaar naar de Kamer gestuurd zal worden.

Tweede Termijn en Stemningsuitslag

In tweede termijn werden zeven moties ingediend. Het oordeel van de minister staat er achter. Op 15 oktober werd er over de moties gestemd. De uitslag staat achter het oordeel van de minister:

- Motie van het lid [Özütok](#) over de mogelijkheid voor mensen met een beperking om ook tijdens corona hun kiesrecht uit te oefenen. Oordeel Kamer. Aangenomen;
- Motie van het lid [Terpstra](#) over de mogelijkheid voor kwetsbare kiezers om hun stem per post uit te brengen. Oordeel Kamer. Aangenomen;
- Motie van de leden [Snoeren en Terpstra](#) over uiterlijk één maand na de herindelingsverkiezingen de evaluatie naar de Kamer sturen. Oordeel Kamer. Aangenomen;
- Motie van het lid [Van Otterloo](#) over voorkeurstijdvensters voor ouderen en mensen met een beperking. Ontraden. Verworpen;
- Motie van het lid c.s. over de effecten van drie volmachtstemmen per kiezer. Aangehouden;
- Motie van het lid [Van Raak](#) over meer stembureaus bij de verkiezingen van 17 maart. Ontraden. Aangenomen;
- Motie van het lid [Sneller c.s.](#) over het mogelijk maken van vroegtijdig stemmen. Oordeel Kamer. Oordeel Kamer. Aangenomen.

Op weg naar de stemmingen: amendementen

Op de wet zijn een aantal amendementen ingediend. Het amendement van [Van Otterloo](#) over het overleggen van een negatieve testuitslag voor stembureauleden werd door de minister ontraden en werd bij de stemmingen op 15 oktober verworpen.

De twee amendementen van de ChristenUnie lagen politiek gevoeliger. Minister Ollongren ontraadde ze allebei, waarna er op 15 oktober druk overleg achter de schermen ontstond, dat zoveel tijd in beslag nam dat de stemmingen er twee keer voor uit werden gesteld en uiteindelijk plaatsvonden na middernacht na afloop van het debat over de begroting BZK. In de tussentijd werden van twee drie amendementen gemaakt, waarvan er uiteindelijk één werd ingetrokken en er twee in gewijzigde vorm in stemming werden gebracht. Die amendementen kregen bij aanvang van de stemmingen het oordeel Kamer van de minister.

Het gaat om deze amendementen met de stemningsuitslag er achter:

- Gewijzigd amendement van de leden [Van der Graaf en Bruins](#) 35590-19 t.v.v. nr. 8 over het schrappen van de mogelijkheid tot toegangsonzegging van kiezers. Ingetrokken;
- Amendement van de leden [Van der Graaf en Bruins](#) 35590-20 over het schrappen van de mogelijkheid tot verwijdering van kiezers die bijstand verlangen. Aangenomen met algemene stemmen;
- Gewijzigd amendement van de leden [Van der Graaf en Bruins](#) 35590 nr. 21 ter vervanging van dat gedrukt onder nr. 18 over het sterker in artikel 9, tweede lid, opnemen van de eigen verantwoordelijkheid van de kiezer tot het doen van een gezondheidscheck. Aangenomen.

Het wetsvoorstel is aangenomen met 143 stemmen. Alle fracties stemden voor, behalve PvdD en FvD. Van Haga was afwezig.

Rondetafelgesprek Opsporing (deel 2: zware en ondermijnende criminaliteit)

Op woensdag 14 oktober 2020 heeft de Vaste Kamercommissie voor Justitie en Veiligheid (JenV) in een rondetafelgesprek gesproken met genodigden uit het veld over de opsporing van zware en ondermijnende criminaliteit. Op maandag 12 oktober had de commissie in het deel 1 met name met de wetenschap gesproken over opsporing in het algemeen.

Achtergronden

De aanleiding voor de commissie voor JenV om deze rondetafelgesprekken te organiseren is het [Halfjaarbericht politie najaar 2019](#), waar in de bijlage [Periodiek beeld Opsporing 2019](#) te lezen is dat de politie haar uitgangspunten ten aanzien van de opsporing nog niet of ten dele heeft gerealiseerd. De opsporing richt zich op incidenten. Door de enorme capaciteitsinspanning die daarmee is gemoeid, komt de probleemgestuurde opsporing en daarmee de aanpak van ondermijning en de georganiseerde criminaliteit in beperkte mate van de grond.

In het tweede deel waren de genodigden: Andy Kraag, Jonne Janssen en Wilbert Paulissen van de Nationale Politie, Wil van Gemert van Europol, John Lucas van het Openbaar Ministerie (OM), George Rasker van het Aanjaagteam Ondermijning en Theo Weterings als burgemeester van Tilburg en regioburgemeester. Allen hadden [position papers](#) ingestuurd.

Standpunten

De verschillende genodigden vanuit de Nationale Politie en het OM gaven aan dat zij ook zien dat de opsporing van zware en ondermijnende criminaliteit versterkt en doorontwikkeld moet worden. Daarvoor heeft het inspectierapport JenV ook handvatten geboden. Allen noemen met de reeds ingezette verbeteringen al veel resultaten zijn behaald. Voorbeelden zijn de onderzoeken die gericht waren op het criminele darkweb (Hansamarket), de gekraakte criminele communicatie (Encrochat) en liquidaties (Marengo en Eris). Maar men is er nog niet. Er moeten verdergaande cultuurveranderingen worden doorgevoerd om de politie en het OM mee te laten veranderen met de samenleving en de huidige vormen van criminaliteit. Deze zien ook op het personeelsbeleid bij de politie en dat verder gegaan moet worden met het aantrekken van betere en specialistische medewerkers (cyberexperts, analisten en financiële specialisten) en het ontschotten van de organisatie. Daarnaast moet meer aandacht komen voor human intelligence, de inzet van slimme data en technologie en het afpakken en volgen van criminele geldstromen. Bij het OM moet de subjectgerichte benadering van ontnemingszaken worden omgebogen naar het interveniëren op meldingen van onverklaarbaar vermogen en daarop onderzoeken.

Er werd een appel gedaan op de leden van de Vaste Commissie om te investeren in de (basis)sterkte van de politie, want met gebrek aan capaciteit valt of staat alles. Daarnaast zijn er juridische belemmeringen, vooral op het gebied van informatiedeling in integraal verband, die een effectieve aanpak in de weg staan. De politiek moet urgentie geven aan het wegnemen van deze belemmeringen. Ook de brede integrale aanpak, samen met onder meer gemeenten en belastingdienst, moet bestendig gefinancierd en versterkt worden. Met een integrale aanpak

moeten ook andere indicatoren worden gesteld. Er moeten ook meer mogelijkheden komen om crimineel vermogen af te pakken. Alleen dan kan de overheid de zware criminaliteit echt aanpakken en verstoren. Vanuit het OM kwam nog de oproep om ontnemen zonder veroordeling (non-conviction based asset confiscation) mogelijk te gaan maken en om de regelingen rond (anonieme) kroongetuigen te versterken. Kroongetuigen en spijtoptanten zijn onontbeerlijk gebleken in diverse grote strafzaken.

Vanuit het aanjaagteam werd betoogd dat gezien wordt dat de overheid (drugs)criminelen en hun netwerken teveel ruimte geeft. De opsporing moet hierop worden gericht en verbeterd. De algehele bewustwording binnen de overheid rond ondermijning is al wel beter dan het was, er wordt al veel meer gezien sinds de start van het programma aanpak ondermijning. Maar nu moet dan focus worden aangebracht wat te gaan doen en dan handelen. Dat vergt data-gedreven werken en inzet van slimme techniek/analyse, integraal en multidisciplinair interveniëren, ook met andere partijen binnen en buiten de overheid. De overheid is nog te verkokerd. Dit tij te keren vraagt om lef bij bestuurders op alle niveaus en dekking door de politiek

De visie van het bestuur zag met name op een andere financiering van de strafrechtsketen, het verkorten van de keten en intensieve aandacht voor afpakken en afgepakte middelen terug inzetten in de ondermijningsaanpak. Er zijn al stappen gezet in de goede richting, zoals het Multi disciplinair interventieteam (MIT). Voor de regionale aanpak van ondermijning roept het Pact voor de Rechtsstaat vanuit het Strategisch Beraad Ondermijning op tot meerjarige investeringen van 200 miljoen per jaar voor herstel van de strafrechtsketen en jaarlijks 200 miljoen voor versterking van de integrale aanpak en preventieve ondermijningsaanpak met onder meer gemeenten en belastingdienst. Het zou doodzonde zijn als de regionale structuur van Taskforce/RIEC zou wegvallen. Daarnaast moet de focus komen op preventie met het voorkomen dat jongeren het pad van de criminaliteit op gaan. Dit werd ook genoemd in het manifest voor zorg en veiligheid in kwetsbare wijken. Bottom line was ook dat de realisatie van de intenties enkel mogelijk is met een adequate politiesterkte, over alle linies.

Vragen Kamerleden

Kamerleden vroegen de genodigden vanuit de Nationale Politie vooral om de geschetste abstracte vergezichten en lijnen te concretiseren. Daarnaast kwamen vragen op of de in gang gezette verbeteringen niet wat te positief werden gepresenteerd, aangezien het inspectierapport een behoorlijk negatief beeld geeft van de problemen met de opsporing. Ook richtten vragen zich op de interne bureaucratie binnen de opsporing, of de weging en sturing aan de voorkant goed werkt en wat er dan meer kan en moet met meer mensen.

Verder werd ingegaan op het belang van afpakken: hadden alle genodigden het gevoel hadden dat daarop echt voldoende gebeurt en dat men echt doorpakt met de aanpak van faciliteerders in de bovenwereld. Het OM werd gevraagd waarom het eerder ontnemen zo lastig is en waarom het proces om te komen tot afpakken zonder veroordeling zo lang duurt.

Het aanjaagteam werd gevraagd wat de uitvoering nu al heeft aan de geschetste verbeteringen en instrumenten in de aanpak van ondermijning.

De vertegenwoordigers uit het openbaar bestuur werd gevraagd hoe een andere financiering de aanpak van ondermijning zou helpen. Ook werd gevraagd hoe gemeenten mee kunnen sturen op de opsporing en de aanpak van ondermijning en of dit beter kan.

[Jesse de Koning]

Hersteloperatie Kinderopvangtoeslagen

Donderdag 15 oktober sprak de Vaste Commissie Financiën met staatssecretaris Van Huffelen over de hersteloperatie kinderopvangtoeslagen. Gemeenten krijgen een rol bij de ondersteuning van ouders die door fouten van de belastingdienst in de financiële problemen zijn gekomen. De VNG heeft hier onlangs afspraken over gemaakt met het Rijk en leverde [inbreng](#) voor het debat.

In de brief wijst de VNG op het belang van snelheid van compensatie aan gedupeerde ouders. De effectiviteit van de gemeentelijke ondersteuning is nl. afhankelijk van het tempo dat de Belastingdienst maakt, vindt de VNG. Ook is er dringend behoefte aan meer duidelijkheid over de compensatie waar gedupeerde ouders naar uit kunnen zien. Tot slot wijst de VNG erop dat de Belastingdienst volledig verantwoordelijk is en blijft voor de hersteloperatie en dat er snel een wettelijke basis moet komen voor gegevensuitwisseling tussen Belastingdienst en gemeenten. Zonder die (contact)gegevens is het voor gemeenten veel lastiger om met gedupeerde ouders in contact te komen, zo bleek uit een pilot in o.a. Rotterdam.

Kamerleden benoemden deze punten in meer of meerdere mate tijdens hun inbreng. Daarnaast vroegen Kamerleden om een snelle uitbetaling van een voorschot om de feestdagen een beetje door te komen. VVD Kamerlid Ladders wees de staatssecretaris erop dat dan wel moet worden voorkomen dat schuldeisers het voorschot meteen opeisen.

Opvallend was dat VVD-Kamerlid Ladders scherpe opmerkingen maakte over de ondersteuning die de VNG gaat bieden aan gemeenten die vragen hebben over hun rol en mogelijkheden binnen de hersteloperatie. Na al het geld dat dure consultants al hadden opgesoupeerd, zat ze niet te wachten op nog meer uitgaven die niet ten goede komen aan gedupeerde ouders. Staatssecretaris Van Huffelen liet blijken juist blij te zijn met de hulp van gemeenten.

Compensatie aan gedupeerde ouders

Alle partijen vinden dat de hersteloperatie veel te traag verloopt en benadrukken dat de gedupeerde ouders al genoeg hebben geleden en te lang moeten wachten. Zij roepen de staatssecretaris op om vaart te maken. Verder benadrukte het CDA benadrukte dat in april de toezegging is gedaan dat 5000 gezinnen geholpen zouden worden dit jaar, maar in werkelijkheid zijn dit er +/- 300 (tot nu toe zijn er 90 ouders geholpen). De staatssecretaris erkende dat het langer duurde dan verwacht, maar benadrukte dat de afgelopen tijd hard gewerkt is om de gedupeerde ouders te helpen en de hersteloperatie te versnellen;

Bijna alle partijen spraken over de noodvoorziening, waarbij ouders in zeer schrijnende gevallen een spoedbetaling ontvangen en onderworpen worden aan een lichte toets. De SP, GroenLinks en DENK vinden een voorschot van € 500 veel te weinig. De SP noemde een bedrag van €1000, GroenLinks zelfs €1500-2000. Wat D66 betreft, mag het initiële bedrag verhoogd worden als de

schrijnende gevallen in december 2020 niet geholpen worden. De VVD steunt de noodvoorziening, maar benadrukte wel dat het niet tot vertraging mag leiden. Zorg ook dat de voorschot niet meteen wordt geïncasseerd door schuldeisers, aldus het lid Lodders (VVD). Verder vinden GroenLinks en de VVD dat de regeling breder getrokken moet worden, zodat meer gedupeerde ouders hier gebruik van kunnen maken. De staatssecretaris lichtte toe dat de regeling beschikbaar is voor alle ouders. De staatssecretaris gaf aan dat op dit moment 385 gedupeerde ouders in acute problemen of zeer schrijnende gevallen bekend zijn. Dat is meer dan voorheen in beeld was. De staatssecretaris: “we zullen deze ouders dit jaar nog helpen, met een volledige beoordeling, of als dat niet kan, met een eerste uitbetaling, die zij nooit hoeven terug te betalen.” De staatssecretaris benadrukte dat zij op dit moment niet wil afwijken van het plan en het bedrag niet wil verhogen. Prioriteit is om dit plan in goede banen te leiden, zodat de gedupeerde ouders ook daadwerkelijk worden geholpen;

GroenLinks en DENK vroegen of, zoals beloofd, alle ouders eind 2021 geholpen zijn. De PvdA riep de staatssecretaris op om een harde einddatum te stellen en vanaf daar terug te werken. De staatssecretaris schetste een tijdpad: vanaf november kunnen meerdere ouders, bestaande uit verschillende groepen, geholpen. Dit wordt elke maand meer, aldus de staatssecretaris. Een totaal van ongeveer 8500 gedupeerde ouders hebben zich gemeld. Zij krijgen in oktober/november bericht wanneer zij geholpen worden. Er zijn 1600 zaken met een persoonlijke zaakbehandelaar. Zij krijgen in eerste helft van 2021 uitbetaald. De rest krijgt eind 2021 uitbetaald.

Uitvoering van de hersteloperatie

De SP vraagt hoe het kan dat escalaties toch terechtkomen bij de Belastingdienst terwijl de Kamer op het hart gedrukt is dat de uitvoeringsorganisatie losstaat van de Belastingdienst. De staatssecretaris gaf aan dat de medewerkers in de uitvoeringsorganisatie niet eerder betrokken zijn bij de dossiers.

Bijna alle partijen (SP, CDA, PVV, PvdA, DENK) zijn verbaasd of zelfs verontwaardigd dat een groot deel van het geld besteed wordt aan de uitvoeringsorganisatie en raadpleging van consultancy bedrijven terwijl maar een klein deel (tot nu toe € 2 mln..) terechtkomt bij de gedupeerde ouders. Met name de SP en het CDA maakten hier een punt van.

De VVD noemde dat het maken van afspraken met de VNG niet bepaald vlekkeloos ging. Ook vindt de VVD dat het niet bedoeling is dat het geld besteed wordt aan het door de VNG te creëren steunpunt voor gemeenten. D66 noemde de samenwerking met gemeenten een “valse start” en gaf aan dat gegevensuitwisseling i.v.m. privacy een probleem is. De staatssecretaris stelde dat zij blij is met de samenwerking met gemeenten, omdat zij de ouders verder kunnen helpen dan het Rijk, bijvoorbeeld bij psychische problemen. Verder is zij hard bezig met het ministerie van SZW en gemeenten om een wettelijke basis te creëren voor een betere gegevensuitwisseling.

De SP en het CDA benadrukten dat 96% van de gedupeerde ouders onterecht aangemerkt is als fraudeur. Het CDA vroeg of deze aantekening bij alle instanties is teruggetrokken. DENK en D66 vroegen of inmiddels de tweede nationaliteit weggehaald is. De staatssecretaris komt in de volgende rapportage hierop terug;

Door tijdgebrek zijn er tijdens het notaoverleg geen moties meer ingediend. De kamer plant daarom direct na het herfstreces een VAO in.

[Jos Stuart en Hanae Baghoe, gemeente Rotterdam]

Notaoverleg Politie

Donderdag 15 oktober vond in de Tweede Kamer het Notaoverleg politie plaats. Een debat waar veel verschillende onderwerpen aan de orde kwamen: veel aandacht voor integriteitsproblemen bij de politie en de op dit onderwerp lopende onderzoeken. Meerdere Kamerleden noemden daarnaast de problematiek rondom PTSS bij politie agenten, de tijd die de politie moet besteden aan verwarde personen (terwijl dit niet zo'n groot onderdeel zou moeten zijn van hun taken), BOA's, stroomstootwapen, testcapaciteit Corona voor politie agenten, handhaven dringend advies mondkapjes en uiteraard politie capaciteit. Ik licht er drie onderwerpen uit die van specifiek belang zijn voor gemeenten: de verwarde personen, de BOA's en politie capaciteit.

Over de vier ingediende moties wordt op 27 oktober gestemd.

Verwarde personen

De Minister erkent dat verwarde personen een steeds groter beslag leggen op de capaciteit van de politie. Staat positief tegenover suggestie van VVD om pilots te starten met straattriage waarbij zorgverleners en politie 24/7 samenwerken in triage teams. Blokhuis en Grapperhaus hebben recent zo'n pilot bezocht en waren beide enthousiast, Minister zegt brief toe aan de Kamer over start van dergelijke pilots. Een door de VVD ingediende motie over deze pilots krijgt oordeel Kamer. Minister zegt toe een brief over de straat triage pilots aan de Kamer te versturen voorafgaand aan de begrotingsbehandelingen.

BOA's

Minister geeft aan dat er hard gewerkt wordt aan het verbeteren van de uitrusting van BOA's, dus ook die van groene BOA's. Discussie met twee kanten, er zijn ook BOA's die standpunt innemen 'wij willen helemaal geen verdere uitrusting', binnenkort starten er pilots m.b.t. uitbreiden BOA uitrusting. De VVD vroeg specifiek naar de situatie van boswachters die eerst wel bepaalde instrumenten hadden maar daar momenteel niet meer over beschikken omdat ze te weinig gebruikt worden. Minister geeft aan dat dit onderdeel is van de huidige heroverwegingen. 'we zijn nu met elkaar bezig om het opnieuw uit te zetten'. Er is een brief toegezegd voor de begrotingsbehandelingen over uitrusting/bevoegdheden BOA's.

Politiecapaciteit

De Minister somt de bedragen op die tijdens deze Kabinetsperiode structureel en incidenteel zijn toegezegd ten behoeve van politie capaciteit. Hij geeft aan dat men aanloopt tegen de uitstroom van tienduizenden agenten, daar is niet tegenop te werven, noch op te leiden. Minister heeft kennis genomen van de wens van politie – door middel van een artikel in de Telegraaf – voor extra investeringen van €600 miljoen t.b.v. uitbreiden formatie. Begrijpt de wens om extra te investeren en eens dat dit onderwerp van gesprek moet zijn bij de Kabinetsformatie. Tegelijkertijd lukt het op dit moment al niet om de huidige toegezegde investeringen bemenst te krijgen. Dat moet nu eerst het aandachtspunt zijn.

Moties

- [Motie van de leden Yesilgöz-Zegerius en Regterschot](#) over een sluitende aanpak rond personen met verward gedrag. Oordeel Kamer
- [Motie van de leden Van Dam en Yesilgöz-Zegerius](#) over de opleiding van politievrijwilligers. Oordeel Kamer
- [Motie van het lid Van Dam](#) over versterken van het management van de Landelijke Eenheid. Ontraden
- [Motie van het lid Özütok c.s.](#) over een betere inbedding van het netwerk Roze in Blauw. Oordeel Kamer

[Martine Kersten, gemeente Utrecht]

Stemmingen

Dinsdag 13 oktober

Tijdelijke wet maatregelen Covid-19

Amendementen

- Amendement van het lid [Van Raak](#) 35526-10 over het waarborgen van de betrokkenheid van gemeenteraden. Ingetrokken;
- Amendement van de leden [Van Raak en Van der Staaij](#) 35526-15 t.v.v. nr. 6 over het laten vervallen van de vangnetbepaling. Aangenomen;
- Amendement van het lid [Van der Staaij](#) 35526-19 over het verkorten van de verlengingsduur tot een maand. Ingetrokken;
- Nader gewijzigd amendement van het lid [Van der Staaij c.s.](#) 35526-40 t.v.v. nr. 26 over versterking van de informatievoorziening aan het parlement en het horen van de Raad van State over een voorgenomen verlenging. Aangenomen;
- Amendement van het lid [Groothuizen c.s.](#) 35526-27 t.v.v. nr. 5 over een initiële werkingsduur van 3 maanden. Aangenomen;
- Nader gewijzigd amendement van het lid [Buitenweg](#) c.s. 35526-48 t.v.v. nr. 30 over een instemmingsrecht van de Kamer op ministeriële regelingen. Aangenomen;
- Gewijzigd subamendement van het lid [Hijink](#) 35526-49 t.v.v. nr. 37 over uitbreiding van de reikwijdte van amendement nr. 48 naar beide Kamers. Verworpen;
- Nader gewijzigd amendement van het lid [Van der Graaf c.s.](#) 35526-39 t.v.v. nr. 31 over aanscherping van de noodzakelijkheids- en proportionaliteitseisen en afschalen wanneer dat kan. Aangenomen;
- Nader gewijzigd amendement van het lid [Van Dam c.s.](#) 35526-32 t.v.v. nr. 28 over het waarborgen van de betrokkenheid van en verantwoording aan colleges en gemeenteraden. Aangenomen;
- Nader gewijzigd amendement van het lid [Veldman c.s.](#) 35526-33 t.v.v. nr. 25 over verlaging van de sancties en uitsluiten dat overtredingen gevolgen hebben voor de VOG. Aangenomen;
- Amendement van de leden [Ouwehand en Van Esch](#) 35526-34 over een fokverbod voor dieren die bevattelijk zijn voor covid-19. Verworpen;
- Amendement van de leden [Van Haga en Baudet](#) 35526-35 over een zware voorhang bij de Tweede Kamer van het verlengingsKB. Verworpen;

- Amendement van het lid [Hijink](#) 35526-36 over een zware voorhang bij beide Kamers van het verlengingsKB. Verworpen;
- Nader gewijzigd amendement van het lid [Van Brenk c.s.](#) 35526-38 t.v.v. nr. 29 over een bezoekrecht voor bewoners van zorglocaties. Aangenomen;
- Amendement van het lid [Azarkan](#) 35526-43 over het met terugwerkende kracht verlagen van geldboetes. Verworpen;
- Amendement van het lid [Van Esch](#) 35526-44 over gezondheidsbevordering. Verworpen;
- Amendement van het lid [Azarkan](#) 35526-47 over opschorting van de Wet gedeeltelijk verbod gezichtsbedekkende kleding. Verworpen;
- Amendement [Van Kooten-Arissen](#) 35526-50 over een maximale groepsgrootte op plaatsen bestemd voor gemeenschappelijk belijden van godsdienst of levensovertuiging. Verworpen;
- Amendement [Van Kooten-Arissen](#) 35526-51 over een evaluatie van de wet gelijktijdig met iedere verlenging. Verworpen;
- Wetsvoorstel: Aangenomen met de stemmen voor van: VVD, CDA, D66, CU, PvdA, GL, 50+ en SGP. Opvallend was dat van de CU het lid Voordewind tegen de wet heeft gestemd, waarom is onduidelijk.

Moties

- 35526-45 Motie van het lid [Hijink](#) over een aanpassing van de Wet Publieke Gezondheid. Aangenomen;
- 35526-42 Motie van het lid [Van Dam c.s.](#) over een evaluatie van het staatsnoodrecht voor de zomer van 2021, inclusief een beleidsreactie die strekt tot het up-to-date brengen van het staatsnoodrecht. Aangenomen;
- Nader gewijzigde motie van het lid [Van Kooten-Arissen](#) over mensen die in verzet gaan tegen de coronaboete actief erop wijzen dat zij eventueel in aanmerking kunnen komen voor juridische bijstand (t.v.v. 35526-46). Aangenomen.

Notaoverleg over Klimaat en Energie

De uitslag van de stemmingen over alle ingediende moties zijn [hier](#) vinden. Over de gemeenten relevante moties is als volgt gestemd:

- [32813-575 Motie van het lid Van der Lee over energiebesparingsverplichtingen voor ETS-bedrijven](#). Aangenomen;
- [32813-578 Motie van het lid Agnes Mulder c.s. over de mogelijkheden van burgerpanels](#). Aangenomen;
- [32813-579 Motie van de leden Agnes Mulder en Dik-Faber over een coulanceregeling voor projecten die tussen wal en schip dreigen te vallen](#). Aangehouden;
- [32813-584 Motie van de leden Dik-Faber en Van der Lee over aandacht in de Regionale Energiestrategieën voor energiebesparing in de gebouwde omgeving](#). Aangenomen;
- Gewijzigde motie van de leden [Dik-Faber en Sienot](#) over de doelstelling van 50% lokaal eigendom van hernieuwbare energie (t.v.v. 32813-585). Aangenomen.

Donderdag 15 oktober

Moties ingediend bij het debat over de ontwikkelingen rondom het coronavirus

14 oktober was in de Kamer het coronadebat. Hoewel deze uiteraard in het teken stond van de dinsdag aangekondigde 'lockdown-light'-maatregelen, worden de maatregelen an sich breed gesteund en was hierover nauwelijks discussie. Zaken als testen, de routekaart en economische steunmaatregelen stonden centraal.

Belangrijkste uitkomsten debat:

- Uiterlijk 26 oktober volgt een brief met daarin aanvullende steunmaatregelen voor getroffen sectoren zoals de sport, horeca, evenementen en cultuur;
- Het kabinet gaat de mogelijkheid van een (bestuursrechtelijke) quarantaineplicht onderzoeken;
- Voor 1 november neemt De Jonge een besluit over de inzet van sneltesten. Voor eind november wil hij meer duidelijkheid geven over de (on)mogelijkheden van asymptomatisch testen.

De uitslagen van de stemmingen over alle moties zijn [hier](#) te vinden. Over voor gemeenten relevante moties is als volgt gestemd:

- [Motie van het lid Asscher c.s.](#) over het ondersteunen van werkenden die in quarantaine moeten. Aangenomen;
- [Motie van het lid Marijnissen c.s.](#) over sturen op het terugdringen van het aantal besmettingen. Aangenomen;
- [Motie van het lid Van der Staaij c.s.](#) over softdrugs in de publieke ruimte verbieden tussen 20.00 uur en 7.00 uur. Aangenomen;
- [Motie van de leden Van der Staaij en Jetten](#) over bevorderen dat fysieke behandelingen mogelijk blijven in de geestelijke gezondheidszorg. Aangenomen;
- [Motie van het lid Klaver c.s.](#) over de maximale testcapaciteit verhogen. Aangenomen;
- [Motie van het lid Klaver c.s.](#) over een aanpak voor het verspreiden van patiënten binnen de reguliere zorg. Aangenomen;
- [Motie van het lid Segers c.s.](#) over in overleg treden met landelijk opererende vrijwilligersorganisaties. Aangenomen;
- [Motie van het lid Van Esch](#) over een landelijk plan van aanpak voor de bestrijding van het coronavirus in de vleesindustrie. Aangenomen;
- [Motie van de leden Van Esch en Van Raan](#) over in de routekaart het kopje "buitenlandse reizen" toevoegen. Aangenomen;
- [Motie van het lid Azarkan](#) over een toolkit en campagne gericht op de thuissetting. Aangenomen;
- [Motie van het lid Azarkan](#) over uitspreken dat alle Nederlanders evenveel recht hebben op goede en liefdevolle zorg. Aangenomen.

Plenaire vergadering Comité van de Regio's

Van 12 tot en met 14 oktober vond de plenaire vergadering van het Comité van de Regio's (CvdR) plaats. Jaarlijks is de plenaire vergadering in oktober een grote aangelegenheid in verband met het samenvallen met de Europese Week van Steden en Regio's. Vanwege COVID-19 volgden de Nederlandse delegatieleden de bijeenkomsten dit jaar online. Desalniettemin was er een vol programma met interessante sprekers en de goedkeuring van CvdR-adviezen. Hieronder zijn enkele highlights weergegeven.

Debatten Eurocommissaris Timmermans en bondskanselier Merkel

Tijdens de vergadering waren een aantal sprekers uitgenodigd om met lokale en regionale bestuurders in gesprek te gaan, waaronder een aantal Eurocommissarissen. Zo werd met Frans Timmermans ingegaan op de Europese Green Deal en de rol van lokale en regionale overheden daarin. Benoemd werd dan ook dat decentrale overheden een belangrijke rol spelen bij opgaven als de duurzaam transport, energieprestaties van gebouwen en biodiversiteit. Zowel in de stad, als in de meer rurale gebieden. Ook moeten zij in de gelegenheid worden gesteld voor nationaal herstelfonds en EU fondsen om de Green Deal te realiseren in elke gemeenschap. Tijdens het gesprek is een [overzicht met lokale en regionale best practices binnen de Green Deal](#) overhandigd aan Timmermans. Dit overzicht laat zien dat op lokaal en regionaal niveau al bijdragen worden geleverd aan de groene transitie, zoals in Opsterland en Twente.

Ook Duitse bondskanselier Angela Merkel was te gast bij de plenaire vergadering, waarbij gedachten werden uitgewisseld over de impact van de COVID-19 pandemie en de toekomst van Europa. In haar toespraak gaf Merkel aan dat het nodig is dat bij het indammen van het COVID-19 virus de verantwoordelijkheid en rol van regio's en steden serieus genomen dienen te worden door burgers en nationale overheden. De sessie met Merkel is terug te kijken via [deze link](#).

Goedkeuring ontwerpadviezen

Tijdens de plenaire vergadering zijn ook een aantal [ontwerpadvies](#) goedgekeurd, waaronder een aantal adviezen vanuit de Nederlandse delegatie. Wethouder Guido Rink, gemeente Emmen, heeft namens het Comité van de Regio's een advies geschreven over kunstmatige intelligentie in Europa. Rink onderschrijft het belang dat de Europese Commissie hecht aan zowel het benutten van de kansen als het creëren van vertrouwen in Artificial Intelligence (AI). Deze twee aspecten moeten niet los van elkaar staan, maar elkaar aanvullen. Daarnaast wordt in het ontwerpadvies ook gewezen op het belang van lokale en regionale overheden.

Vanuit de provinciale delegatie is een viertal ontwerpadvies goedgekeurd: gedeputeerde Tjisse Stelpstra (Drenthe) heeft een ontwerpadvies geschreven over circulaire economie, Michiel Rijsberman (gedeputeerde Flevoland) gaat in op de rol die Europese investeringsfondsen kunnen spelen voor innovatieve economische verandering in de regio, Eddy van Hijum (gedeputeerde Overijssel) heeft een advies geschreven over Europese Mkb-strategie en Jeannette Baljeu (gedeputeerde Zuid-Holland) heeft geschreven over Europese Industriestrategie.

Lokale en regionale Eurobarometer

Tijdens de plenaire vergadering heeft het CvdR ook haar [lokale en regionale Eurobarometer](#)

gepresenteerd. Dit jaar ligt de nadruk op de impact van COVID-19, zoals gevolgen voor kwetsbare personen, de publieke opinie en de sleutelrol van lokale en regionale overheden in economisch herstel. Uit deze Barometer komt naar voren dat 52% van de Nederlandse respondenten vertrouwen heeft in de lokale en regionale overheden, maar dat er minder vertrouwen is in de EU (41%). Het vertrouwen in de EU is daarmee lager dan het gemiddelde van 47%. Daarnaast komt uit de Barometer naar voren dat thema's als werkgelegenheid, economie en sociale zaken door meer Nederlandse respondenten als prioritair wordt beschouwd dan thema's als onderwijs en cultuur.

Parlementaire agenda de komende weken ¹		
Datum	Onderwerp	Soort overleg
-	Regionale energiestrategieën	RTG
26-10-2020	Intensivering armoede- en schuldenaanpak (24515-569)	SO
28-10-2020	Nationaal groeifonds	RTG
28-10-2020	Desinformatie en digitale inmenging	AO
28-10-2020	Actualisatie van het Uitvoeringsprogramma Circulaire Economie 2020-2023	In
28-10-2020	Slachtoffers	NO
29-10-2020	Georganiseerde criminaliteit/ondermijning, rechtspraak en strafrechtketen	NO
29-10-2020	Wijziging van de Wet gemeenschappelijke regelingen en enige andere wetten in verband met het versterken van de democratische legitimatie van gemeenschappelijke regelingen (35513)	In
29-10-2020	Versterking strafrechtelijke aanpak ondermijnende criminaliteit (35564)	In
29-10-2020	Vuurwerk	AO
29-10-2020	Wet handhaving kraakverbod (35296)	In
29-10-2020	Stand van zaken Basisregistratie Personen (BRP) (TK 27859-146)	SO
29-10-2020	Binnen- en buitenstedelijk bouwen	RTG
2-11-2020	Gewasbeschermingsmiddelen	AO
3-11-2020	Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) over studie 'Lerende evaluatie van het Natuurpact 2020. Gezamenlijk de puzzel leggen voor natuur, economie en maatschappij'	TB
4-11-2020	Woningtekort starters en middeninkomens	RTG
4-11-2020	Bekostiging verpleeghuizen	AO
4-11-2020	Mestbeleid	AO

1

AO	= Algemeen Overleg	PV	= Procedurevergadering
EK	= Eerste Kamer	RTG	= Ronde Tafel Gesprek
Ges	= Gesprek	SO	= Schriftelijk Overleg
In	= Inbreng	TB	= Technische Briefing
NO	= Nota Overleg	TK	= Tweede Kamer
Pet	= Petitie	VAO	= Verslag van een Algemeen Overleg
PI	= Plenair	WO	= Wetgevingsoverleg

5-11-2020	Technische briefing met NCTV en Inspectie Justitie en Veiligheid over cybersecurity	TB
5-11-2020	Wadden	AO
9-11-2020	Wijziging van de Algemene wet bestuursrecht en enkele andere wetten in verband met het nieuwe Omgevingswet en nadeelcompensatierecht (35256)	WO
9-11-2020	Wet duurzame aanpak stikstof	In
9-11-2020	Wijziging van de Wet natuurbescherming en de Omgevingswet (stikstofreductie en natuurverbetering)	In
9-11-2020	Initiatiefwet duurzame aanpak stikstof van GroenLinks	In
11-11-2020	Langer Thuis / Dementiezorg / PGB / Wijkverpleging / Wmo	AO
11-11-2020	Water	WO
12-11-2020	Verkeersveiligheid met minister JenV	AO
16-11-2020	Passend Onderwijs	NO
18-11-2020	Regeldruk	AO
18-11-2020	Medisch zorglandschap/Juiste zorg op de juiste plek/ eigen bijdragen in de zorg/ ziekenhuisfaillissementen	AO
19-11-2020	GGZ / Toegang tot de Wlz voor ggz-cliënten / Personen met verward gedrag / Maatschappelijke opvang / suïcidepreventie (+ evt. Maatschappelijke Diensttijd) (staatssecretaris VWS)	AO
24-11-2020	Externe veiligheid	AO
25-11-2020	Omgevingswet	NO
25-11-2020	Post	AO
26-11-2020	Klimaat en energie	NO
26-11-2020	Verpleeghuiszorg / Wlz / Gehandicaptenbeleid / Doelgroepenvervoer / Fokuswonen	NO
1-12-2020	Marktwerking en mededinging	AO
2-12-2020	Circulaire economie	AO
3-12-2020	Preventie (medische, leefstijl, en infectiepreventie) + (evt. verslavingszorg/drugsbeleid) (Staatssecretaris VWS)	AO
7-12-2020	Stikstofproblematiek	AO
9-12-2020	Bouwen	AO
9-12-2020	Cybersecurity	AO
10-12-2020	Digitalisering	AO
10-12-2020	Innovatie	AO
10-12-2020	Armoede- en schuldenbeleid	AO
10-12-2020	Bestrijding witwassen en terrorismefinanciering	AO
16-12-2020	Arbeidsmigratie	AO
17-12-2020	Bescherming persoonsgegevens	AO

20 – 22 oktober (week 43)

- *Herfstreces*

27 – 29 oktober (week 44)

- Begroting Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking
- 35 261 Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer
- WGO Belastingplan 2021 (ma. 26 oktober)
- VAO Vreemdelingen- en Asielbeleid (AO d.d. 24/09)
- VAO NOVI (AO d.d. 24/09)
- VAO Natuur (AO d.d. 22/06)
- 35 397 Wetsvoorstel Van den Bosch en Van der Molen vervallen verplicht voorzitterschap raadsleden raadscommissies
- 35 112 Wijzigingswet Woo

3 – 5 november (week 45)

- Begroting Economische Zaken en Klimaat
- Begroting Volksgezondheid, Welzijn en Sport
- WGO Belastingplan 2021 (ma. 2 november)
- 35 394 (Wijziging van de Participatiewet en enkele andere wetten in verband met het verbeteren van de regeling voor loonkostensubsidie en enkele andere wijzigingen (uitvoeren breed offensief))

10 – 12 november (week 46)

- Belastingplan (incl. stemmingen)
- WGO Onderdeel Wonen Begroting Binnenlandse Zaken (BZK) (ma. 9 november)
- WGO Onderdeel Sport en Beweging Begroting VWS (ma. 9 november)
- WGO Onderdeel Water Begroting I&W (woe. 11 november)
- WGO Integratie en Maatschappelijke Samenhang (do. 12 november)

17 – 19 november (week 47)

- Begroting Sociale Zaken en Werkgelegenheid
- Begroting Infrastructuur en Waterstaat
- VAO Water (AO d.d. 22/06)
- VSO Verkeersveiligheid (29 398, nr. 843)

24 – 26 november (week 48)

- Begroting Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
- Begroting Justitie en Veiligheid
- WGO Onderdeel Cultuur OCW-begroting (ma. 23 november)
- WGO Onderdeel Jeugd, Kindermishandeling, Jongeren met beperkingen en ontwikkelingsachterstanden van de Begroting VWS (ma. 23 november)

1 – 3 december (week 49)

- WGO Onderdeel Media en Mediawet OC&W-begroting (ma. 30 november)
- Stemmingen over alle begrotingen

15 – 17 december (week 51)

- (35 298) Wet versterking decentrale rekenkamers

Week 52 – week 1

Kerstreces

Het Lobbymemo Den Haag & Brussel wordt gemaakt door:

Den Haag: Eric de Rijk, Richard van Vliet en Jesse de Jong

Brussel: Team Europa

